

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Četnik IX.

Celovec, petek, 24. september 1954

Štev. 38 (648)

„Štajerska v borbi“ najveličastnejša manifestacija slovenskega ljudstva

Iz vseh pokrajin, koder bivajo Sloveni, so minulo soboto in nedeljo vodile vse poti na Ostrožno, malo vasio pri Celju, ki pa se je za dva dni spremenila v največje mesto Slovenije. Kdor je bil predlanski v Dolenjskih Toplicah in je lani doživel Okroglico, je znova navdušeno ostrmel, ko je videl, da je proslava na Ostrožnem prekosila vse dosedanje.

Ko smo v soboto ponoči z avtobusi prispeli na cilj, smo dobesedno utonili v reki ljudstva, ki se je pretakalo po več kilometrov dolgem in razsežnem prireditvenem prostoru med polji, travniki in gozdiči. Po nešteti cestah in poteh se je vso noč prelivalo na deset tisoče ljudi, tisoči so se zbirali okrog tabornih ognjev, vsepovsod je odmevala pesem, godbe so neutrudno igrale in spričo več ko 30 plesišč zlasti mladina ni čutila utrujenosti, več sto stojnic in paviljonov pa je nudilo valujoči množici bogato izbiro jedil in pijače. Nočni predstavi Smetanove opere »Prodana nevesta«, s katero je na Ostrožnem gostovalo mariborsko narodno gledališče, je prisostvovalo okoli 80.000 ljudi, nadaljnji tisoči so gledali jugoslovanske filme, ki so jih vso noč vrteli na prostem, spet drugi so se zbirali v Partizanskem gledališču na večernem koncertu in partizanskem mitingu. Za sto tisoč in več ljudi je bila noč na Ostrožnem čudovit doživljanj in kulturni užitek, ki ga vse življenje ne bodo pozabili.

V ranem nedeljskem jutru so pričele pritakati na Ostrožno nove in nove množice, ki so prišle z desetimi rednih in posebnih vlakov, s tisoči avtobusov in kamionov, z neštetimi drugimi motornimi vozili, s kolesi in peš. Že pred sedmo uro se je pričel polniti ogromni, čudovito izbrani amfiteatrsko zaokroženi prostor pred slavnostno tribuno. Dotok ljudstva ni ponehal vse do začetka proslave, ko je bilo na slavnostnem prostoru zbranih več ko 350 tisoč ljudi. Pred tribuno je 16 godb s skupno 500 godbeniki ter 60 pevskih zborov s skupno 2500 pevci pod vodstvom Radovana Gobca igralo in pelo partizanske in narodne melodije in pesmi. V navdušenju je vzvalovilo ljudstvo, ko so pred tribuno prikorakale z bojno slavo ovenčane štajerske partizanske brigade, vsega okrog 5000 preživelih borcev s svojimi komandanti in zastavonošami. Na slavnostni tribuni so se zbrali predstavniki oblasti, političnih organizacij in jugoslovanske ljudske armade ter mnogi

gostje, med njimi tudi gostje iz Koroške in Trsta.

Nepopisno navdušenje je zajelo množico, ko je na slavnostni prostor prispel maršal Tito, ki se je po odlikovanju brigad podal na tribuno, kjer so ga celjski pionirji pričakali s šopkom nageljnov in rožmarina.

Tik pred proslavo so se razpršile jutranje megle in gorko jesensko sonce je oža-

rilo Ostrožno, kjer je bilo v tem trenutku zbranega četrtna vsega slovenskega naroda.

Veličastno zborovanje je otvoril sekretar celjskega komiteja ZKS Simonič, ki je pozdravil visoke goste in vse udeležence, zlasti pa »vse borce junaških brigad, ki so se borile in vodile upor v teh lepih krajih slovenske dežele, ki jih je hitlerizem hotel imeti za svoje.«

Tito je govoril stotisočem

Viharno pozdravljen je stotisočem spregovoril maršal Tito. Najprej je čestital k velikemu dnevu v spomin na tiste slavne dni, ko je ljudstvo Štajerske vzelo orožje v roke, da brani svoj dom, svoj obstanek in svojo neodvisnost. Tudi danes, je dejal, ko odvrčamo hude spomine in ko nudi mo roko vsem, ki so nam povzročili zlo, je umestno, da ne pozabimo tistih težkih in velikih dni.

Nato je govoril o nekaterih notranjih, zlasti gospodarskih vprašanjih ter podčrtal velike uspehe in napredek tudi v nekdanj najbolj zaostalih krajih, v katerih prej ni bilo cest kaj šele podjetij in tovarn, in v katerih so danes nova naselja, nove tovarne in novi ljudje. Odkrito pa je maršal Tito govoril tudi o težavah in pomanjkljivostih, o nekaterih napakah, ki jih bo še treba odpraviti, ker ovirajo še hitrejšo pot naprej.

Drugi del svojega govora je maršal Tito posvetil zunanji politiki. Dejal je, da je sedaj na svetu precejšnja zmeda in da

je v zunanji politiki mnogo elementov, ki navdajajo svet s skrbjo in o katerih ni moč reči, kaj bo iz njih nastalo.

V zvezi s porazom Evropske obrambne skupnosti je maršal Tito dejal, da to ni nobena katastrofa in da so še možnosti in poti, da bi v Evropi vzpostavili odnose, ki bodo prinesli ne samo varnost glede na zunanji svet, temveč tudi varnost znotraj Evrope same. Če hočejo rešiti svet pred novo katastrofo, potem ne smejo ustanavljati blokov in se samo v vojaškem oziru pripravljati zoper nekoga, temveč morajo paziti na to, kako bodo ustvarili kolikor toliko znosne razmere v Evropi. Treba se je manj ozirati nazaj, a bolj naprej ter skrbeti za združitev Evrope na čim bolj zdravi podlagi. Jugoslavija je pripravljena sodelovati s takšno evropsko skupnostjo, ki bi odstranila nasprotja in ustvarila medsebojne tesnejše vezi in sodelovanje v tistih vprašanjih, ki so v prid vsem evropskim narodom. (Konec na 8. strani)

Maršal Tito gre na obisk v Indijo in Burmo

Pretekli teden so v Beogradu uradno sporočili, da je predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito sprejel povabilo za obisk v Indiji in Burmi, kar je tako v jugoslovanski prestolnici kakor tudi v ostalem svetu izzvalo mnogo navdušenja, posebno v Indiji in Burmi pa naletelo na zelo ugoden odmev. Obisku, katerega čas bo določen šele pozneje, pripisujejo zlasti v političnih krogih veliko pomembnost.

O odločitvi maršala Tita, da se bo odzval povabilu indijske in burmanske vlade, je bilo zadnje dni v svetovnem tisku že mnogo govora, posebno obširno pa o tom pišejo časopisi obeh držav, ki se pripravljata na obisk jugoslovanskega predsednika. Tako je na primer ugledni indijski list »Statesman« že prvi dan pisal med

drugim: Vest o obisku jugoslovanskega predsednika je bila sprejeta z izrednim navdušenjem. Za to so podani vzroki. Poleg občudovanja, ki ga čutijo Indijci do osebnosti maršala Tita, je treba upoštevati, da so zveze med Indijo in Jugoslavijo več kot prijateljske. Tudi indijski list »Hindustan Standard« piše o obisku maršala Tita ter pravi, da bodo bližnji razgovori med Titom in Nehrujem po splošnem prepričanju prinesli ožje sodelovanje med obema državama na vseh mednarodnih področjih, zlasti pa v Združenih narodih. Vodilni delhijski list »Hindustan Times« pravi o obisku: Če si Indija res želi zagotoviti neodvisen položaj med dvema blokoma veseli, potem je obisk maršala Tita res dobrodošel.

Prav tako so bile objavljene tudi številne izjave visokih državnih funkcionarjev in diplomatskih zastopnikov, ki so jih le-ti podali v zvezi s predstoječim obiskom maršala Tita v Indiji in Burmi. Predsednik indijske republike Rada Krišnan je izjavil, da je prepričan, da bo indijski narod najtopleje sprejel jugoslovanskega predsednika. Poudaril je, da imata

Volitve na Švedskem

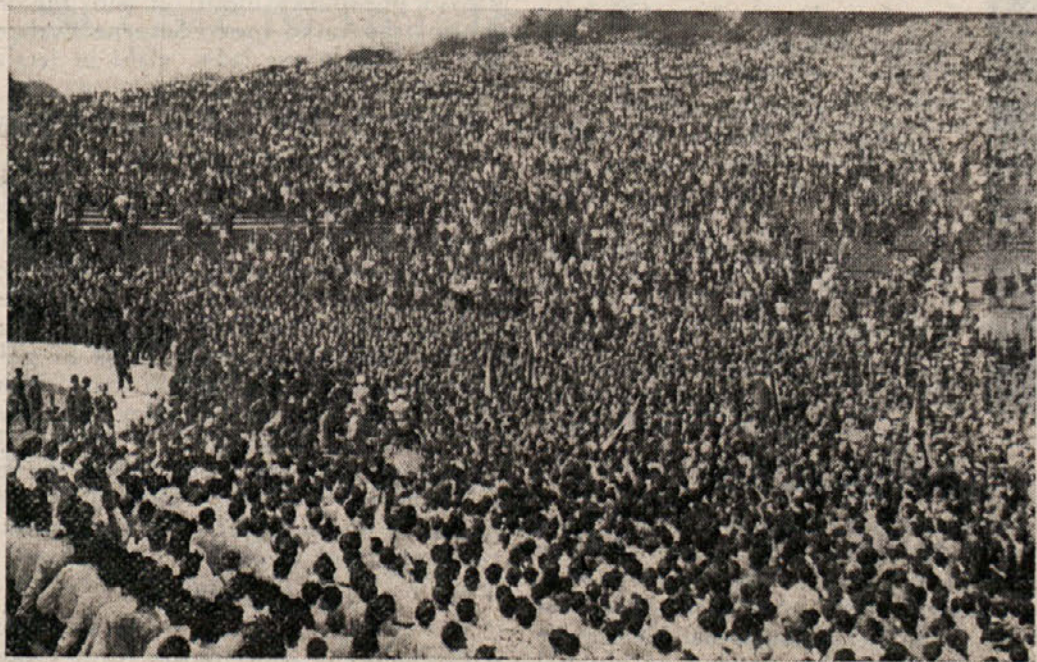
Zadnjo nedeljo so imeli na Švedskem volitve v okrajne in občinske odbore, ki so v toliko zanimive tudi z ozirom na splošno politično razmerje v državi, ker okrajni in mestni odborniki vsako leto znova izvolijo osmino mandatov v parlamentu. Največ glasov so tudi tokrat dobili socialdemokrati, in sicer 1.769.543 ali 47,8% od vseh oddanih glasov. Druga najmočnejša stranka so liberalci, za katere je bilo oddanih 799.230 glasov (21,6%), konservativci so dobili 561.710 glasov ali 15,2%, kmečka stranka, koalicijski partner socialdemokratov v vladi, je dobila 386.488 glasov oziroma 10,4%, komunisti pa 182.596 glasov (4,9%).

V primerjavi z zadnjimi tovrstnimi volitvami leta 1950 so zadnjo nedeljo največ pridobili konservativci, medtem ko je kmečka stranka utrpela občutne izgube glasov. Nekoliko so izgubili tudi socialdemokrati in liberalci. Kljub temu pa je izid volitev posredno okreplil pozicije socialdemokratov v parlamentu, ker se je njihov partner — kmečka stranka — moral sprijazniti z občutnim porazom.

obe državi skupne probleme, da sta obe mladi državi, ki gresta čez družbene spremembe, obe imata mnogo narodnosti in več jezikov ter da so jugoslovanske izkušnje prav pri teh skupnih problemih zelo koristne za Indijo. Novi indijski veleposlanik v Jugoslaviji Radješvar Dajal je na poti v Jugoslavijo izjavil, da bo obisk maršala Tita v Indiji zelo koristen za nadaljnje poglobljanje prijateljskih odnosov med obema deželama. Stalni predstavnik Indije pri Organizaciji združenih narodov Arthur Lal je dejal, da je vest o obisku predsednika FLR Indije zelo dobrodošla. Izrazil je prepričanje, da bodo vsi Indijci ta obisk pozdravili kot veliko manifestacijo prijateljstva med obema deželama. Predsednik indijske socialistične stranke Acharya Kripalani je poudaril: Mi v predsedniku Titu pozdravljamo ne samo prijatelja našega naroda, ampak tudi simbol naporov za ohranitev samostojnosti in borbe za svobodo.

Enako kakor v Indiji je navdušenje nad obiskom maršala Tita veliko in odkritosrčno tudi v Burmi. Burmanski veleposlanik v Washingtonu Barington je o tem izjavil, da je najavljeni obisk predsednika FLR Josipa Broza Tita Burmi dobrodošel in da bo mnogo doprinesel k okrepljenju burmansko-jugoslovanskega prijateljstva.

Tudi v ostalem svetu je vest o obisku maršala Tita izzvala mnogo zanimanja. Tako poudarjajo v OZN veliki pomen dejstva, da je velika neodvisna azijska država Indija povabila predsednika Jugoslavije na uradni obisk. Pri tem izjavljajo, da je povabilo predsednika Nehruja dokaz, kako zelo je narasel ugled Jugoslavije in njenega predsednika v svetu.

Pogled na del udeležencev proslave, ko so zagrnili in navdušeno pozdravljali poslavljajočega se maršala Tita. V ospredju del združenih pevskih zborov in godb ter partizanskih brigad

Ziljski kmečki dan

26. septembra 1954 pri Prangerju v Zmotičah

Spored: ob 9. uri otvoritev kmetijske razstave: razstava živine — poljedelska razstava — razstava Zveze slovenskih zadrug v Celovcu — razstava drevesnice dipl. ing. Marka Polcerja — gospodarsko-socialna slika kmetijstva v Zilji — Steyrjev agrarni sistem

ob 14. uri pevski koncert — sodelujejo: tamburaši iz Bilčova — pevski zbori sosednih prosvetnih društev — gorenjski kvartet.

Navmes podelitev diplom najboljšim živinorejcem

Po koncertu

ziljsko štehanje z visokim rejem
in ljudska veselica s plesom

Dobre in slabe strani našega lesnega gospodarstva

Na letošnjem občnem zboru Zbornice za delavce in nameščence v Celovcu je imel zbornični svetnik Krasnitzer pomemben referat o razvoju lesnega gospodarstva na Koroškem. Krasnitzer je na tem področju zaradi svojega poklicnega delovanja izvedenec, zato prinašamo v izveščku nekaj njegovih izjav.

Koroška je pri lesnem izvozu iz Avstrije udeležena s 27 odstotki. To dejstvo pomeni za našo deželo veliko zmogljivost na lesnem sektorju. Za pravilno razumevanje na področju lesnega sektorja je potrebno, da upoštevamo lesnogospodarski razvoj po koncu vojne. Lesno gospodarstvo je po vojni, kakor je po vseh katastrofah običajno, doseglo velik razmah. Žage so rasle kakor gobe iz zemlje. Bil je čas, ko so mnogi izvozniki brez vsakega temeljnega kapitala zaslužili ogromne vsote.

Tem ugodnim manipulacijam lesnih izvoznikov na eni strani je stal nasproti težki položaj gozdnih delavcev in nameščencev. Ti ljudje, ki so sledili svojemu delu pod pogosto najbolj neugodnimi pogoji, so imeli od ugodne lesnogospodarske konjunktore le malo. Šele po prizadevanju sindikalne zveze in delavske zbornice je uspelo plače žagarjev znatno izboljšati in se je posebno v primeri s časom okoli leta 1930 položaj delavcev na žagah precej izboljšal.

Sovjetska zveza ponuja Japonski roko sprave

Odnosi med Sovjetsko zvezo in Japonsko so po končani vojni pa do danes ostali napeti ter nenormalni, ker ne ena ne druga stran ni hotela podvzeti potrebnih korakov, da bi te odnose normalizirali. S sovjetske strani so sicer že ponovno poudarjali, da bi bila Sovjetska zveza pripravljena vzpostaviti tudi z Japonsko normalne diplomatske odnose, da pa bi se morala Japonska prej otresti ameriškega poveljstva.

Tudi zadnja tozadevna izjava sovjetskega zunanjega ministra Molotova, ki jo je dal na vprašanje nekega japonskega novinarja, je izzvenela kakor vse dosedanje sovjetske izjave o Japonski. Molotov je namreč dejal, da je sicer dozorelo vprašanje normaliziranja zvez med Japonsko in Sovjetsko zvezo, da pa je glavna ovira za navezavo normalnih zvez med tema državama dejstvo, da nekateri japonski krogi poslušajo ukaze ameriških vodilnih krogov, ki hočejo obdržati Japonsko v položaju odvisne države. Ker pa po Molotovi izjavi Japonska ne more ostati napol okupirana država, je Sovjetska zveza pripravljena normalizirati svoje odnose, če bo tudi Japonska pokazala enako pripravljenost.

Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je na Molotovo izjavo poudaril, naj bi Sovjetska zveza v primeru, da iskreno želi rešitev tega vprašanja, sporočila svojo ponudbo za rešitev nerešenih vprašanj med obema državama uradno po posredovanju neke tretje države. V nasprotnem primeru japonska vlada naj-novejše sovjetske ponudbe ne more vzeti v pretres, ker da ne vsebuje ničesar novega.

Rentna naplačila do srede oktobra zaključena

Pripravljalna dela za nakazilo 13. mesečne rente so pri zavarovalnicah za nameščence v polnem teku. Koncem septembra bodo začeli izplačevati 13. rento za sirote, ostali rentniki pa jo bodo sprejeli v drugi polovici oktobra. Pravico na 13. rento imajo vsi rentniki, ki sprejemajo doklade za prehrano. Zavarovalnice za nameščence že nakazujejo naplačila rentnikom po novem zakonu o odmeri rent, to je razliko med staro raznivelizirano rento nazaj do 1. januarja 1954, ter je okoli 50.000 rentnikov naplació do konca preteklega tedna že prejelo. Upravičencem pa, ki še do 18. septembra naplació niso prejeli, še ni treba skrbeti, da bi jih bili prezrli, ker okoli 20.000 rentnikov bo sprejelo naplačilo nekoliko pozneje, vsekakor pa do srede oktobra. To je predvsem v primerih, kjer gre skupno za več rent, na primer rento za vdove, invalidsko in nezgodno rento, ker se je zaradi tega treba sporazumeti še z drugimi zavarovalnicami.

V konjunkturi izvoza v letih 1951 in 1952 je zaznamovati nekako nazadovanje, toda v letih 1953 in 1954 je izvoz spet močno narasel. Posledica pomnoženega lesa je bila prekomerna sečnja v koroških gozdovih. Vsled tega je nastalo že pomanjkanje lesa, zaradi česar so morali v mnogih obratih omejiti izmene od treh na dve ali celo na eno samo izmeno.

Potrebno je najti sredstva in poti, da se izkoristi surovina les v tuzemstvu. V dveh primerih je nakazano, kako bi bilo to mogoče odnosno česar ne bi smelo biti. Tipičen primer je razviden pri izdelavi zabojev. Letno izvažajo iz Koroške 40.000 do 50.000 kubičnih metrov klanega lesa v Italijo, kjer izdelujejo iz tega blaga zaboje, ki jih potem z oranžami in citronami spet pošiljajo v Avstrijo. Nastane vprašanje, če ne bi mogli te zaboje proizvajati tudi na Koroškem. Nihče nima nič proti temu, če bi doma izdelani zaboji spet prišli napolnjeni z blagom nazaj, vendar bi tuzemska produkcija embalaže močno poživila domači delovni trg. Že to bi pomenilo razširitev proiz-

vodnje v lastni deželi. V naslednjem še drug primer: V Kanado in Avstralijo bi lahko izvažali izgotovljene lesene hiše. Industrija pa niso bili v stanu vzpostaviti primerne cene, temveč so izvozili na Holandsko 80.000 kubičnih metrov skobeljnega lesa, iz katerega so Holandci izgradili lesene hiše ter jih izvažali v omenjene dežele. Kljub daljnemu transportu lesa iz Koroške na Holandsko in še daljšim prekooceanskim transportom izgotovljenega blaga v Kanado in Avstralijo so Holandci z velikim dobičkom prodali izgotovljene hiše. Pri takem proizvajanju bi bilo lahko doma zaposlenih 5000 do 6000 delovnih sil in vsi ti ljudje bi imeli zaslužek in kruh, poleg tega pa bi zaradi tega lahko omejili, sečnjo in bi pri tem ne bilo treba znižati dosedanjega stanja zaposlenih delavcev.

Ta dva primera bi lahko še poljubno pomnožili, kar se v lesnogospodarskem konceptu naše dežele ne sme prezreti in to v interesu našega gospodarstva in v korist delavcem in nameščencem na lesnogospodarskem področju.

Uspešen potek zagrebškega velesejma

Letošnji zagrebški velesejem, o katerega otvoritvi smo v našem listu že poročali, je po poročilih iz Jugoslavije prekosil glede svojega poslovnega uspeha vse dosedanje tovrstne prireditve. Po objavljenih podatkih znaša skupna vrednost na tem velesejmu sklenjenih kupčij blizu 76 milijard dinarjev, kar pomeni za 50 odstotkov več kot lani. Poleg tega pa pričakujejo, da se bodo ravno na podlagi poslovnih stikov z velesejma sklenile še razne dodatke kupčije in pogodbe.

Na področju zunanje trgovine in izvoza je jugoslovansko gospodarstvo doseglo prav lep uspeh, saj so razna podjetja sklenila z inozemstvom za skoraj 1 milijardo in 700 milijonov dinarjev pogodb. Proizvodi jugoslovanske industrije so našli kupce posebno v Turčiji, Libanonu, Siriji in nekaterih drugih deželah Bližnjega ter Srednjega vzhoda in Južne Amerike, medtem ko so bila jugoslovanska živila in posamezni kemični izdelki prodani v številne evropske države. Po posameznih industrijskih panogah je najboljšo odre-

zala elektroindustrija, ki si je zagotovila 50 odstotkov celotnih zaključkov. Živilska industrija je sklenila dogovore za posiljke v vrednosti 300 milijonov dinarjev, strojegradska industrija za 200 milijonov, tekstilna podjetja pa za 170 milijonov dinarjev.

Prihodnje leto bo vozil „Jugoslavija-express“

Za prihodnjo turistično sezono pripravljajo v Jugoslaviji številne nove prometne zveze, s katerimi nameravajo v prvi vrsti izboljšati zveze z inozemstvom. V ta namen bodo prihodnje leto uvedli tudi poseben »Jugoslavija-express«, ki bo dnevno odhajal iz Londona ter vozil skozi Holandsko, Zapadno Nemčijo in Avstrijo v Jugoslavijo. Imel bo zvezo z ekspresnimi vlaki iz drugih evropskih držav in direktne vagone Kopenhagen—Split ter Basel—Reka. Novi vlak bo predstavljajal doslej najhitrejšo zvezo z Jugoslavijo

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — Zadnje dni je bival v Jugoslaviji britanski feldmaršal Montgomery, ki je ob svojem prihodu izjavil, da prihaja kot gost maršala Tita, da bi spoznal Jugoslavijo, njeno industrijo, kmetijstvo, njene ljudi kakor tudi da bi videl Beograd.

Pariz. — Predstavniki komisij za atomsko energijo Belgije, Francije, Irske, Italije, Nizozemske, Norveške, Švedske, Švice in Velike Britanije so sklenili, da bodo v kratkem ustanovili evropsko združenje za atomsko energijo.

Sajgon. — Vietnamski državni tajnik za informacije je izjavil na tiskovni konferenci, da bodo v kratkem vzpostavljeni diplomatski odnosi med Južnim Vietnamom in Japonsko. Pripomnil je, da trenutno proučujejo imenovanje diplomatov, ki da bodo v kratkem odpotovali.

New Delhi. — Iz New Delhija je nedavno odpotovala indijska delegacija v LR Kitajsko, kjer bo ostala mesec dni kot gost kitajske vlade. Delegacija, ki šteje 25 članov, vodi sorodnica indijskega predsednika Nehruja Uma Nehru, organizirana pa je pod pokroviteljstvom Združenja indijsko-kitajskega prijateljstva.

Beograd. — Ljudski odbor Beograda je sklenil, da bo podelil 1.500.000 dinarjev grškemu odboru, ki razdeljuje podpore prebivalstvu, prizadetemu od potresov.

DANSKA — majhna skandinavska dežela z važnim položajem

Ena izmed skandinavskih dežel je Danska, ki leži na izhodu iz Baltiškega morja v Severno morje in je zaradi tega velikega pomena v političnem, trgovinskem in strateškem oziru. Dežela je skoraj ena sama ravnina in ni vzpetine, ki bi bila višja kot 150 metrov. Vlažno morsko podnebje povzroča, da je zemlja prikladnejša za živinorejo kot pa za poljedelstvo. Kljub temu pa je Danska močno razvita

to pa Danska danes zalaga Anglijo z mlekom, maslom, jajci, svinjino in drugimi kmetijskimi pridelki. Velik del danskih kmetovalcev je organiziranih v močno razvitem združništvu. Kmetje delajo večino z najeto delovno silo; obdelovanje zemlje je moderno, veliko vlogo igrajo kmetijski stroji in umetna gnojila. Hkrati pa je dansko kmetijstvo docela kapitalistično, kjer prihajajo razredne razlike do posebnega izraza.

Proletariat zavzema več kot polovico prebivalstva, čeprav se industrija omejuje predvsem na predelovanje živil in na proizvodnjo poljedelskih strojev. Močno razvito je tudi ladjedelništvo in so Danci že od nekdaj močno usmerjeni na morje. Pomorsko prevoznitvo jim je že vedno donosalo lep dohodek.

Zgodovina Danske in njenih prebivalcev je precej pestra, kar potrjuje tudi dejstvo, da imajo Danci med vsemi narodi na svetu najstarejšo zastavo, imenovano »danebrog«, pod katero so se že leta 1219 bojevali proti Estoncem. Danes Danci seveda nimajo več velikih zahtev, zavedajo se, da so le majhen narod, sprijazniti so se morali tudi z odcepitvijo Islandske, otokom Feroerom pa so dali najširšo samoupravo.

Na površini 43 tisoč kvadratnih kilometrov živi okoli 4.200.000 prebivalcev ter je gostota prebivalstva približno 99,5. Po narodnosti so prebivalci skoraj vsi Danci, in sicer 96,5 odstotka, Nemcev je blizu dva odstotka, Švedov pa niti pol odstotka. Po veroizpovedi so Danci skoraj do 99 odstotkov protestantje. Kot država je Danska kraljevina (Kongeriget

Danmark), njen parlament pa sestoji iz dveh zbornic: Spodnja zbornica (Folketing) šteje 150 članov, Spodnja zbornica (Landsting) pa 75 članov. V političnem življenju igrajo odločilno vlogo napredne stranke, izmed katerih je najmočnejša socialdemokratska stranka.

Glavno mesto Danske je Kopenhagen, ki šteje s predmestji vred kakih 1.200.000 prebivalcev, se pa še vedno razširja na vse strani in je doslej pogoltnil že mnogo naselij v premeru 30 km: kjer so še pred kratkim zeleneli sočni travniki, se danes dvigajo sodobne stavbe z vsemi udobnostmi razvoja tehnike. Razširitev Kopenhagna pa povzroča tudi dejstvo, da je danska prestolnica hkrati glavno pomorsko in trgovinsko mesto Severne Evrope, kjer se križajo vse ladje, vlaki in letala, ki potujejo v Baltske države.

Zadnje čase se Danci skupno s Švedi ukvarjajo z velikim načrtom, kako bi prometno povezali obe državi. Mnogo razpravljajo o nameravani gradnji predora in mostu, preko katerih bi speljali zvezo za motorna vozila in za pešce. Veliki projekt naj bi izvedlo šest skandinavskih gradbenih podjetij, gradbena dela, ki bi trajala kakih osem let, pa bi stala blizu 500 milijonov danskih kron. Most bi bil visok 33 m in bi preko njega speljali dve avtomobilski cesti ter pot za pešce. Na izgradnji take prometne zveze sta zainteresirani tudi vladi obeh držav ter turistična podjetja, ker bi s tem znižali vožnjo z avtomobilom iz ene države v drugo na komaj nekaj minut.

V svetovnopoličnem oziru so Danci trdno odločeni, da vedno in proti vsakemu branijo svojo svobodo in neodvisnost, da čim bolj dvignejo svoje gospodarstvo ter si izboljšajo življenjske pogoje.

Pogled na središče Kopenhagna

agrarno-poljedelska država. Štorklja, simbol danske vasi, se na svojih visokih nogah sprehaja po vsakem naselju, s polja pa se slišijo tuji glasovi: traktorji zamolklo hropeč orjejo globoke brazde v mastno zemljo. Na zelo visoko razviti stopnji je mlekarstvo, ki proizvaja zlasti maslo za izvoz.

Dansko kmetijstvo se je razvijalo pod močnim vplivom angleškega kapitala, za-

Spet so se odprla šolska vrata Naša koroška vas nekoč in danes

Knjiga mu je najboljši prijatelj

Brezskrbno življenje počitniške dobe je končano. Prav na široko so se spet odprla šolska vrata. Mladina v gruči prihaja v šolo ter zaseda svoja mesta v klopih. Z novimi močmi so pričeli z delom učitelji in učenci. Učitelji so že takoj prvi dan opozarjali mladino na resnost dela, ki se je pričelo. Mladina si naj uvodne besede učiteljev resno vtisne v spomin in se po njih skozi vse šolsko leto ravna, ker le tisti bo uspešno dovršil razred, ki bo z delom takoj pričel. Predvsem važno je tudi domače delo. Mnogo je še učencev in dijakov, ki domače naloge smatrajo za nepotrebne in nadležne. Vendar pa to ni tako. To kar je učitelj v šoli razlagal in s primeri na tabli ponazoril in pokazal, je potrebno, da učenci doma na novih pri-

merih ponovijo in na ta način utrdijo. Vse učne predmete se mora mladina tudi doma učiti.

Posebno važne pa so domače naloge pri učenju jezikov. Besede se je treba učiti, slovnične naloge se vrstijo, literature je dosti, ki jo je treba nujno poznati ter drugo. Zelo važna so domača berila, ki so za uspešno učenje jezikov neobhodno potrebna.

Ker se, draga mladina, učite tudi slovenščino, ki je naš materni jezik, je vaša naloga, da stremite za tem, da jo boste čim bolj obvladali. Ker vam more šola dati samo osnove, je vaša naloga, da

na teh osnovah gradite dalje. Zato je potrebno čitanje slovenskih mladinskih knjig priznanih slovenskih pisateljev. Nekatere knjige si boste lahko izposodili v šolski knjižnici. Stremeti pa morate tudi za tem, da si ustvarite lastno knjižnico slovenskih knjig, ki jih dobite v veliki izbiri v slovenski knjigarni v Celovcu, Gasmetergasse 10, vhod Wulfengasse.

Če boste pokazali resno zanimanje za slovenske knjige in boste mnogo brali, vam bodo starši z veseljem dali kak šiling za nakup slovenskih knjig. Veseli boste lepe knjižne zbirke, znali pa boste tudi lepo slovensko govoriti in pisati.

Število dijakov na avstrijskih visokih šolah

V zimskem semestru 1953/54 je bilo na avstrijskih visokih šolah skupno 20.011 slušateljev. Med temi je več kot petina žensk in sicer 4149. S tem razmeroma visokim deležem so ženske slušateljice na avstrijskih visokih šolah zastopane šele v teku zadnjih dvajset let. V razmerju celotnega prebivalstva pa ženske po številu na univerzah za moškimi še daleč zastajajo. Od 10.000 moških jih je v zimskem semestru 1951/52 študiralo 56, od 10.000 žensk pa samo 13. Iz posebnega zvezka statističnega centralnega urada »Österreichische Hochschulstatistik« je razvidno, da je v zimskem semestru 1860/61 študiralo skupno 4439 študentov, do leta 1899/1900 pa je stanje naraslo na 12.393 slušateljev. Šele v letu 1904/05 zaznamujejo prve ženske slušateljice toda med 15.055 študentih samo 536 študentk. Izmed ženskih študentk je zastopanih okoli 3 četrtine na univerzah, ostale pa pripadajo po večini visokim šolam za umetnost.

„Splitske poletne igre“

Letos so v času od 15. julija pa do 16. avgusta prvič priredili v Splitu kulturno

revijo pod naslovom »Splitske poletne igre«, v okviru katere je bilo 30 prireditelj dramatskega, opernega, baletnega in glasbenega ustvarjanja. Na sporedu so bila dela domačih in tujih avtorjev, izvedena pa so bila v glavnem z domačimi močmi, kar je glavno jamstvo, da bo tako prireditev mogoče preobraziti v vsakoletni festival, kakor jih imajo po raznih drugih mestih in državah, še prav posebno številno pa pri nas v Avstriji.

Sejem knjig v Nemčiji

V nemškem mestu Frankfurt prirejajo vsako leto poseben knjižni sejem, na katerem se zbere vse, kar nekaj pomeni v knjižni proizvodnji. Tudi letos bo frankfurtski knjižni sejem organiziralo združenje nemških založnikov. Sejma, ki bo koncem tega meseca, se bo poleg nemških založnikov udeležilo tudi okoli 500 založb iz inozemstva. Izmed dvanajstih držav, ki bodo sodelovale na sejmu, bodo najbolj številno zastopane (poleg Nemčije) Anglija, Francija, Amerika, Švica, Nizozemska in Avstrija.

(Nadaljevanje)

A Bogar nas je zavedel predaleč. Stopimo od mize še malo na gumno (skedenj), v hlev, v dimnico ali črno kuhinjo, pa še morda v hišo k skrinji.

Deževje se je napravilo in na gumnu pada enakomerno po nizkih mizah: čof, čof, čof. Hlapci in gospodar pridno opletajo snope, da poskakuje zrno na vse strani. Galife (goljufe = prazni snopi) pa sproti zlagajo ali „parajo“ za zimo, ko bodo padali cepci, po štirje na enem gumnu, pa tudi po šest ali osem, če je dovolj prostorno. Kje je dandanašnji tisti čudoviti ritem — pikapoka pikapok, ona blagodejna muzika mlatičev, ki te je vsak trenutek spominjala: trud je kmečki kruh, a zato toliko slajši.

Pri sosedu streha na hlevu in gumno že spušča, zato delajo škope za vigrad, ko bojo prišli krivci (možje, ki krijejo) in jo popravili. Zima je. Dan je krajši. Treba je delati v temi. Na gumnu so vtaknili na vidno mesto tresko v tram, da vidijo mlatiti. Stari hlapec, ki se je že izčrpal in pri mlačvi doslužil, stoji ob njej in pazi, da se ogorki pravočasno odkrhnejo in da padejo v mevtro (vedro), polno vode, ki je postavljena pod tresko.

V hiši (veliki sobi, ki je služila družini za spalnico, jedilnico in dnevni prostor) pa živahno ropočejo kolovrati. Dekle in hčere predejo lan in konopljo. Pojejo, misli pa jim vasujejo pri pobih na gumnu in v hlevu. Gospodar dremlje za pečjo. Po malem le začnejo kinkati, zdaj ta, zdaj druga, in se domenijo, ker so dovolj prebrisane: Potisimo uro naprej! Ko se zbudi, nas nažene spat! Tako se je večkrat dogodilo, da je stari Peter pogledal na uro in se zdržnil: „No, a je že adnest, le pojte zaj leč, da bote muave zutra vstati!“ Navihankam ni bilo treba tega dvakrat reči in že so ležale. Zadnja pa je postilnila uro spet nazaj, da so se mogle zjutraj dalje „vavhati“ (poležavati).

Napredle pa so le, da jih je bilo veselje gledati, ko so stopile v nedeljo proti Pliberku v prtenih, pobarvanih jankah, v prtenih rokavih in nedereh ter z rdečo adreco okrog vratu.

Tudi moški so dobili prtene srajce za nedeljo, narejene iz tančine (tančino so napredli iz finega prediva, povese), hlače pa iz hodnika. (Hodnik so napredli iz kodele in je bil bolj primeren za posteljne rjuhe, slamnjače, šolar-ske torbe i. pd.)

Kravarica in svinjarica kajpada nista imeli toliko dela kakor dandanašnji. Leta, ki ga opisujemo, so pač opletali v hlevu srednje velike kmetije kake štirje repi tam zgoraj nekje pod stropom, kajti gnoja v tistih časih niso kidali izpod krav in volov. Nabiral se je skozi vso zimo, dokler ga niso vigradi ali poleti zvozili kar iz hleva (gnojevoza). Če pa živina ni več dosegla krme v koritu, ker je previsoko stalo, so le-to nekoliko dvignili, kajti tedaj korita še niso bila cementirana, ampak lesena. Morda je tukaj vzrok, zakaj so v starih časih (1884. l. ne več!) gonili krave v črno kuhinjo med ljudi in jih tam pomolzli. V naši stari dimnici so bile vdelane neke kljuge in obroči v tramu. Moj dedek mi je pravil, da so tja privezali krave, kadar so jih molzli. Da so nastale pri taki molzi kdaj pa kdaj tudi kake nevšečnosti, je razumljivo, vendar prepoveduje estetika, da bi jim človek posvečal besedo.

Kuharska kultura doblanskih gospodinj je bila dovolj enostavna, a ne da bi jo človek zavračal ali podcenjeval. Mimo blečjeve ali trentice, nudelčev, cvečjeve, knedelnov, kipjenov in nudinov so slovele razne tekoče jedi kakor melka, mlečni iglički, jabolčna juha, repičeva juha, ječmen s „klojami“, ajdine kroglice v mleku ali vodi i. pd. In leča v kisu in olju!

Koliko slin sem požrl, ko sem zapisoval te

starosvetne dobrate, a kaj mi pomaga, saj je menda ni več gospodinja v Dobu, ki bi jih „porajala“. Če sem se zmotil, prosim odpuščanja in povabila.

Tako smo običajni sredi zime, v hudem snegu, in raz slamnate strehe ga kidajo možje in fantje, da jim ne poruši domačij, bajt in hlevov. Radovedne deklške oči pa zrejo skozi male okenske šipe za nami, ki stopamo v snežnem meteku skozi vas — iz leta 1884 v leto 1954.

II.

Spet je čas žetve in spet mi uhaja pogled iz Kužnikove frate na naselje ob cesti: visoka gospodarska poslopja se mogočno dvigajo nad pritlične hiše in jutranje sonce se je, stopivši nad Prekernika, samozadovoljno razlilo po širokih strehah, da je siva strešna opeka zažarela v čudni, nevsakdanji srebrnini.

Nedoločen ropot prihaja iz vasi sem gor k meni. Vas je oživila. Stopim dol, čez Bistrico, po Mežnarjevi poti, mimo Boštjana, ki ni spremenil svoje podobe v teh 70 letih prav nič, in že je postal ropot čisto določen: gospodinja in hčere tiščijo vozeje z velikimi svetlimi kanglami tja pod Svetca, ta 20 litrov, druga 40, pa tudi 50 ali 60 litrov mleka. Hiteti je treba, da ne bo ušel avto, ki pobira kangle od Labota do Pliberka. Svetec napušča na dvorišču traktor, menda bo šel žet.

Stopim korak dalje na Zlindrovo dvorišče. To je prazno. (Ljudi v zgornji vasi ni mnogo. Samo trije ali štirje so pri hiši.) Na visokem gumnu nekaj brni, kakor da bi čul ropot iz kake tovarne. V določenih presledkih zaklenketa in nato se brnenje spet ponavlja. Stopim gor. Gospodar „parna“, se pravi spravlja seno z voza pod streho. Velikanske jeklene vile se pravkar spuščajo od stropa na voz. Tu jih mož razklene in zasadi globoko v krmo. Nato potegne za vrv in blizu pol voza se dviga kakor v sanjah v višavo, kjer preskoči naprava na levo ali desno in hiti dalje po tračnici, kakor daleč pač želiš, in ti tam izpusti seno. Trikrat ali štirikrat se vile vrnejo, pa je voz sena spravljen, če gre vse v redu, v petih minutah. Ne morem se načuditi.

„Pa imajo drugje po vasi tudi že take lifte za seno?“ mi uide tako mimogrede, ko se obrne gospodar k meni.

„O, da,“ odvrne ta, „kakih šest ali sedem jih bo že na vasi, nameravajo pa ga montirati vsi, ki imajo nove, visoko zidane skednje.“

Stopim spet na cesto. Avtobus, ki veže Labot s Pliberkom, me zagrne v val prahu, da sem kar nevoljen. Komaj utegnem izbristati prah iz oči, se moram že ogniti motociklistu, ki drvi iz vasi gor nekam v Sinčo ves na delo. Ko zdrkne ta srečno mimo mene, pa moram stopiti čisto v grmovje kraj ceste, da me ne povozijo traktor s širokim vozom. To je promet, ki je rodil novo, 11 zapoved božjo, ki jo s pridom uporablja dobovska gospodinja: „Otroci, nobeden ne sme na cesto! Bog ne da, da te vidim na cesti! Na gorici se igrati!“

Stopim na Petrovo dvorišče. Spet novo, nepoznano brnenje kake električne naprave. Ni sem se zmotil. V velikosti kake starosvetne nočne omarice stoji tu beli pralni stroj „Hoover“. Gospodinja žari od veselja. Gledaje na uro mi kratko pojasni:

„Štiri minute sme biti perilo v stroju in je oprano. Opere pa v redu, ne morem nič reči. Samo izplakniti moram perilo še in obesiti, tega stroj ne napravi. Kupile sva ga s teto skupaj in sva obe zadovoljni.“

Lepo, si mislim, tega Dobljankam še manjka, da bi jim kdo izumil stroj za obešanje perila. Najbolje bo, da se v tej zadevi obrnejo na profesorja Modrinjaka, tistega znanega angleškega kavca iz Hunterjevih povesti.

(Se nadaljuje)

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Prihodnji čas delamo s prihodnjikom glagola *biti* (bom) in opisnim deležnikom:

Edn.	1. bom delal, delala, -o
	2. boš „ „ „
	3. bo „ „ „
Dv.	1. bova delala, delali
	2. bosta „ „
	3. bosta „ „
Mn.	1. bomo delali, delale, -a
	2. boste „ „ „
	3. bodo „ „ „

Pretekli čas delamo s sedanjikom glagola *biti* (sem) in opisnim deležnikom:

Edn.	1. sem delal, delala, -o
	2. si „ „ „
	3. je „ „ „
Dv.	1. sva delala, delali
	2. sta „ „
	3. sta „ „
Mn.	1. smo delali, delale, -a
	2. ste „ „ „
	3. so „ „ „

Predpretekli čas delamo s preteklim časom

glagola *biti* (sem bil) in opisnim deležnikom: sem bil dodelal, dodelala, -o itd.

*

Za sedanji, prihodnji in pretekli čas nam rabijo nedovršni in dovršni glagoli, za predpretekli čas samo dovršni, tako da imamo pravzaprav sedem časov: 1. nedovršni sedanjik, 2. dovršni sedanjik, 3. nedovršni prihodnjik, 4. dovršni prihodnjik, 5. nedovršni pretekli čas, 6. dovršni pretekli čas, 7. (dovršni) predpretekli čas.

Nedovršni sedanjik pomeni dejanje, ki se v pravi sedanjosti godi: Stojim in gledam: velikanski ogenj gori; mrači se; po travi sedé dekleta, njim nasproti fantje; čutara se vrsti v krogu, mladi svet ubira pesem za pesmijo.

Ta sedanjik nam rabi tudi tam, kjer se kako dejanje vsak čas lahko godi ali ponavlja, torej v pregovorih, splošnih resnicah, v pravilih in zakonih: kdor druge zaničuje, prazno glavo oznanjuje; v isti smeri tečeta Sava in Drava; za red skrbé reditelji, določa jih starešina; sklad upravlja in stalno nadzoruje združni odbor.

Dovršni sedanjik ima pravi pomen sedanjega trenutka samo v redkih primerih, ko se glagolsko dejanje dogodi hkrati z izgovorom glagola, n. pr. pri slovesnih obljubah, zapovedih, odločitvah. Sedanjik čas je pravzaprav le trenutek med preteklim in prihodnjim časom; zato moremo ujeti vanj samo tako dejanje, ki se ravno ta vmesni trenutek začne in konča. Zgledi: obljubim, zapovem, prekličem. Temu sedanjiku pravimo

izvršilni sedanjik in ga uporabljamo samo v 1. osebi.

Dovršni sedanjik zaznamuje, dalje, tudi nastop ali izvršitev dejanja ne glede na čas: kdor nazadnje pride, kosti dobi (t. j. kadar koli kdo pride nazadnje, bodi v preteklosti, sedanjosti ali prihodnosti, zmeraj dobi le kosti); kopriva ne pozebe; nagnito drevo samo pade; rastlina zasnuje in nastavi popke, potem zaspi. Temu sedanjiku pravimo izkustveni sedanjik.

Dovršni sedanjik izraža tudi obstoječo možnost ali nemožnost, da se dejanje izvrši ne glede na čas: Kdo vzdigne ta kamen? Ali razbiješ oreh s prstom? Zvečer ne zaspim in ne zaspim, zjutraj sem pa ves zaspan. Če se ji sproži jezik, je nihče ne ustavi. Sedanjiku s takim pomenom pravimo možnostni sedanjik in ga rabimo v vprašalnih in nikalnih stavkih.

Zatem izraža dovršni sedanjik tudi pripravljenost, voljo ali namero, da kdo kaj napravi: Srajco ti že zašijem, drugega pa ne. Ali sprejmeš ponudbo? Se ne umaknem, naj pride, kdor hoče. Ali mi daš bukev? Posodim pač, dam pa ne. Segel je po palico, da jo zažene. Vozi čisto ob bregu, da v megli ne zgreši smeri. V tem pomenu mu pravimo namerni dovršnik.

Dostikrat nam v primerni smiselni zvezi rabi dovršni sedanjik namesto dovršnega prihodnjika: Denar ti posodim (= ti bom posodil) jaz, dobiš ga (= dobil ga boš) zvečer; vrneš mi (= vrnil mi boš), kadar boš hotel. Če to napraviš (= boš to napravil), te ne pogledam (= bom pogledal) več. (Nadaljevanje sledi)

KOLENDAR

Petek, 24. september: Marija Dev. rešit. ujet.
Sobota, 25. september: Kamil in tov.
Nedelja, 26. september: Ciprijan in Justina
Ponedeljek, 27. september: Kozma in Damijan
Torek, 28. september: Venceslav
Sreda, 29. september: Mihael, nadangel
Četrtek, 30. september: Hijeronim

SPOMINSKI DNEVI

25. 9. 1865 Rojen skladatelj Ignacij Hladnik — 1865 Konferenca slovenskih politikov v Mariboru zaradi Zedinjene Slovenije, o čemer je referiral Luka Svetec — 1943 Partizani razbili tri nemške športne vlake.
27. 9. 1762 Otvoritev prve železniške proge v Angliji.
28. 9. 1762 Rojen v Bistrici v Rožu ljudski pesnik-tkalec Mihael Andreaš — 1831 Rojen v Spodnjih Retnjah pri Velikih Laščah pesnik in pisatelj France Levstik — 1864 Ustanovljena v Londonu prva internacionala.
29. 9. 1863 Izšla je prva številka „Naprej“, ki sta ga izdajala Vilhar in Levstik. List je vlada preganjala, oba izdajatelja sta bila obsojena na zapor — 1902 Umrl francoski pisatelj Emile Zola — 1938 Po sporazumu v Monakovem je Nemčija dobila Sudete.

Pretresljiva nesreča na Pečnici pri Ledenicah

Strašno je bila v četrtek minulega tedna prizadeta Čemernjakova družina na Pečnici pri Ledenicah. Mladega kmeta in gostilničarja Valentina Kristofa je pri opravih v mlinu na strahoten način ubilo mlinsko kolo.

Proti večeru je šel Valentin Kristof v mlin, da bi zamlel nekaj žita. Domači mlin je na vodni pogon. Ko je odprl zajezo za vodo in jo napustil na kolo, je medtem z obema rokama prijel za mlinsko kolo, da bi ga pomagal spraviti v tek. Medtem pa je že voda stopila v akcijo in kolo se je nenadoma s silovitim sunkom zavrtelo. Na usodno nesrečo je ena lopata mlinskega kolesa zadela nesrečnega kmeta z vso silo na glavo ter mu prizadelo silno rano na lobanji tako, da so izstopili možgani. Ko je minulo dalje časa in mladega Čemernjaka ni bilo iz mlina nazaj, so ga šli domači iskat ter so ga v

Slovenska prosvetna zveza naznanja

V soboto, dne 25. septembra 1954, ob 19.30 uri zvečer bo gostoval

Gorenjski kvartet

v Št. Jakobu v Rožu v Narodnem domu. Naslednji dan bo Gorenjski kvartet sodeloval na Ziljskem kmečkem dnevu v Zmotičah pri Brnci.

Ljubitelji slovenske pesmi spet srčno vabljeni!

svoje veliko prepaščenje našli mrtvega v odvodni strugi.

Nesrečni dogodek, ki je iztrgal gospodarja v najboljših letih svoji družini in kmetiji, je tem bolj tragičen, ker sta šele pred nedavnim časom v kratkem presledku umrla stari oče in mati Čemernjakove družine ter je nato sin Valentin prevzel nasledstvo na kmetiji. S to nesrečo pa je Čemernjakova kmetija izgubila tudi mladega gospodarja. Naravno je, da vsa okolica globoko sočustvuje s tako težko prizadeto družino, pa tudi vsi slovenski izseljenci, ker tudi Čemernjakova družina je morala v času nacističnega nasilja nastopiti grenko pot v izseljenišvo.

Mladi Čemernjak je svojo življenjsko pot na tragičen način pri izpolnjevanju svojega dela prekmalu končal. Naj se spočije v domači zemlji, težko prizadetim svojcem pa naše iskreno sožalje!

Častne diplome za kovaške mojstre

Na nedavnem občnem zboru koroškega deželnega združenja kovačev so prejeli za dolgoletno samostojno izvajanje kovaške obrti priznalne diplome med drugimi naslednji kovači:

Za 50-letno samostojno izvajanje kovaške obrti: Vincenc Ibounig iz Podgorij; za 40-letno: Jožef Ostermann iz Drveše vasi pri Pliberku, Franc Schumacher iz Zgornje vasi; za 30-letno: Andrej Rosch iz Grabštanja, Vincenc Krenos iz Loge vasi, Franc Kurath iz Dobrle vasi, Franc Kuchling iz Grebinja; za 25-letno: Jožef Kitz iz Tinj, Tomaž Kuschnig iz Dobrovo, Albin Riepl iz Štebna pri Globasnici in Janez Riepl iz Št. Jakoba pri Vovbrah.

Lipejev oče Miha Hanin v Cirkovčah — osemdesetletnik —

Lep in visok življenjski jubilej bo praznoval dne 27. t. m. Miha Hanin, Lipjejev oče v Cirkovčah. To priložnost bodo hvaležni sin naslednik in njegova žena ter vnuki in vnukinje z ostalimi svojci izkoristili ter bodo priredili v znak

globoke hvaležnosti, spoštovanja in udanosti do svojega očeta in starega očeta primerno in pristrčno družinsko slavlje. Sin France Hanin, znan kot požrtvovalen predsednik pliberškega prosvetnega društva, ki ima smisel za družabne prireditve, je povabil k sodelovanju na proslavi domače pevce in še nekatere druge zveste prijatelje in znance Lipjeve družine. Pa tudi odlikujejo jubilaranta Miho Hanina vse življenje v visoko starost vrline, ki so lahko za zgled. Od mladih dni je bil zaveden član slovenske narodne družine na Koroškem in je to svojo zavednost vedno pokazal tudi v dejanju. Svojo zavest in neodvisno miselnost si je pridobil zaradi svoje velike ljubezni do slovenskega čtiva. Slovenska knjiga, slovenski časopis je bil bistven del njegovega življenja in tudi še danes je zvest bralec Slovenskega vestnika. Ob knjigi in časopisu, ob sodelovanju pri slovenskem organizatoričnem življenju, ob obiskovanju prireditve in shodov se je Miha Hanin izobrazil in prijetno je kramljati z njim o vseh mogočih perečih problemih, ki jih zna s čilostjo in svežino svojega duha izredno ostro prepoznati in presojati.

Ni čuda, da je te svoje vrednote prenesel tudi na svoje otroke, ki jim je bil prvi in najboljši učitelj in vzgojitelj. Očetov vpliv se izrazito pozna na njegovih sinovih, ki oba zavestno korakata po njegovih poti. Žal, da je enega sina, nadarjenega študenta in rojenega umetnika slikarja, pobrala druga svetovna vojna v dobi nacističnega nasilja.

Sam jubilarant je bil poklicno z dušo in

telesom kmet, ki je z ljubeznijo obdeloval svojo grudo, skrbel za družino, zmagoval vse težkoče gospodarskih stisk, ki tudi njemu niso prizanesle in je končno izročil svojo kmetijo nasledniku sinu Francetu, ki nadaljuje s svojo ustanovljeno družino njegovo delo. Oče pa še vedno marljivo pomaga pri prizadevanjih svojega naslednika. Kakor je bil oče vsem najboljši sosed in nikomur, kolikor je bilo v njegovih močeh, pomoči ni odrekel, tako je ta lepa tradicija gostoljubnosti in pomoči bližnjemu vedno lastna v Lipjevi hiši.

Ko Lipjevemu očetu Mihi Haninu ob njegovem visokem življenjskem jubileju iskreno čestitamo in se veselimo še njegove čilosti ter dobrega zdravja, mu želimo še mnogo let svežosti in zdravja v središču Lipjeve družine.

Žvabek

Ob kratkem obisku med žvabeškimi ljudmi lahko slišiš tudi razpravljanje o problemih njihove domače hranilnice in posojilnice. Žvabeška hranilnica in posojilnica že lahko gleda na šestdesetletno plodono delovanje v korist blaginje prebivalstva. Predvsem je gledala svojo nalogo v tem, da je pomagala tam, kjer je bilo potrebno in je v prvi vrsti v časih gospodarske stiske rešila marsikatero ogroženo kmečko ekstenzo. S krediti pa je pomagala tudi pri izboljšanju in modernizaciji kmečkega gospodarstva. Poleg tega se lahko poudari še ena plat in to je, da je posojilnica pomagala širokogrudno in sicer kot slovenski kreditni zavod vsakemu brez razlike miselnostne pripadnosti, vsakemu, ki je bil kredita vreden in potreben. V tem smislu je zadruga izpolnjevala svojo zadano si nalogo. Brez dvoma je še med onimi, ki so bili kedaj deležni kakršnih koli ugodnosti domače zadruge mnogo hvaležnosti, čeprav ne pri vseh, ker je v življenju že tako, da je pregovor, ki pravi: nehvaležnost je plačilo sveta, pogosto le resničen.

Žvabeška posojilnica je prestala in premostila v dobi svojega obstoja vse težkosti obeh svetovnih vojn, kakor inflacijo

Udeležencem na Ziljskem kmečkem dnevu

V naslednjem navajamo za udeležence na Ziljskem kmečkem dnevu v Zmotičah najvažnejše prometne zveze:

iz Šmohora vozi vlak ob 11.48 uri, vrača pa se z Brnce ob 19.10 uri;

iz Čajne vozita avtobusa ob 12.20 in 12.45 uri, z Brnce pa odpelje avtobus nazaj proti Čajni ob 17.40 uri;

iz Področčice odpelje vlak ob 11.45 uri, vrača pa se z Brnce ob 18.24 uri;

iz Celovca odpeljeta vlaka preko Beljaka ob 11.37 in 12.39 uri, nazaj proti Celovcu pa odpeljeta laka z Brnce ob 16.59 in 18.24 uri; do vlaka iz Celovca proti Brnci so zveze iz Borovelj ob 11.10 uri, iz Velikovca ob 9.15 uri in iz Galicije ob 6.30 uri, zvečer pa so zveze iz Celovca v Borovlje (Svetno vas) ob 20.10 uri, v Velikovec ob 20.15 uri in v Galicijo ob 19.10 uri;

z Gur vozi posebni avtobus: iz Kotmare vasi (trgovina Čimžar) ob 11.30 uri, iz Bilčovsa (gostilna Miklavž) ob 11.45 uri in iz Zgornje vasi (izpred Črnijske) ob 12.00 uri.

in zapostavljanje slovenskega gospodarstva. Sedaj, po drugi svetovni vojni pa si žvabeška posojilnica spet znova utira pot k še lepšemu napredku in razvoju. Za uspešen razvoj pa je nujno potrebno, da se zadruga osamosvoji tudi kar tiče lastnega poslovnega prostora. Pred zadnjimi občinskimi volitvami se je neka propaganda spravila tudi na hranilnico in posojilnico, ter je grozila, da ji bo, če zmaga gotova skupina, odvzela sobo, ki jo ima za poslovanje najeto v občinski hiši.

Ta nakana je seveda spodletela, vendar je morda še bolj podžgala misel za izgradnjo lastnega poslovnega prostora. In že je tako daleč, da je hranilnica in posojilnica vložila na pristojno oblast prošnjo za gradbeno dovoljenje. V ostalem pa organizirajo, kako bi potem medsebojne pomoči, na primer s prispevki materiala, predvsem potrebnega lesa ter vožnje in delom čimprej prišli do začrtanega cilja. Velika večina nekdanjih in sedanjih združenikov si osvaja to misel in je upati, da bo načrt spremljan z uspehom. In to kljub temu, da so se še našli nekateri krogi, ki se iz nerazumljivih ali pa prozorno ozkih razlogov razburjajo zaradi tega načrta in mu nasprotujejo.

Med gospodarji na Brnci in v okolici

Pred pol letom sem vodil učence naše kmetijske šole v Podravljah na poučno potovanje na Brnco in so fantje v vlaku od Beljaka dalje intonirali povsem sproščeno in tako mimogrede neko rahlo, ubrano slovensko pesem. Občinstvo železniškega voza, mlado in staro, poleg domačinov tudi nekaj tujerodcev, se je kar razgibalo in potem celo prosilo: »Pa še malo dajte!« In ko smo na železniški postaji izstopili, smo imeli okrog sebe polno znanih in neznanih prijateljev. Predno smo odšli na študij določenih gospodarskih objektov, smo še najprej krenili v bližnjo gostilno, kjer smo po nepričakovani pogostitvi in oddolžitvi z nekaterimi pesmicami proučili tudi nekaj gospodarskih naprav in kjer smo prvič spoznali ponos vsakega pravega Ziljana, to je njegove konje.

Ko sem se pred par dnevi z nekim gospodarjem razgovarjal o tem, da bo dal svojega sina v našo šolo, me oče proti vsemu pričakovanju pokliče v stran in mi nekam sramežljivo zaupa: »Veste, jaz dam sina k vam v šolo, predvsem zaradi tega, ker vem, da je pri vas dano jamstvo, da bo ostal sin zvest svoji domači grudi, našim malokmečkim razmeram in starim izročilom, ki so v naši hiši že stoletja doma. Poleg tega pa se bo naučil še sodobnega gospodarjenja!«

*

In ko tako hodim iz ene vasi do druge, pridem iz Brega od Požarnikove hiše z mlado, v pogledu prosvetne dejavnosti še vedno zelo razgibano gospodinjjo Majdo in njenimi čilimi gospodarsko široko razgledanimi starši do Peca z gospodarsko poljedelskim specialistom-samoukom in izredno prijazno gospodinjjo. Nadalje me vodi pot na Ločilo k našemu filozofu in napol dohtarju-pravniku, staremu Gamsu, katerega so, odkar ga nisem videl, leta le

že tudi nekoliko upognila, dočim se je mamica-gospodinja znatno popravila. Sosed Pavovc pa se je naravnost pomladil, odkar je oddal vajeti gospodarstva mlademu. Pri Mateju na Ločilu skorajda še nikoli nisem bil, pa sem našel tu v hlevu tako odlično blago, da bi se moralo vsakemu živinorejcu srce od sreče in zadovoljstva topiti, ko bi zagledal njegove molznice, eno lepšo in boljše od druge. Medtem ko razpravljam z mladim gospodarjem, s katerim se še nisva poznala, se pokaže med vrati stari, sivolas, a izredno krepki oče, 78letnik, ki me takoj spozna in tudi poimensko pozdravi in izreče dobrodošlico v njegovi hiši.

Kdo bi opisal vse nadaljnje obiske kot na primer v Grpičah pri Frliču, kjer tudi še nikdar nisem bil in kjer mi veli gospodar enostavno sesti, sam pa si vzame zvezek in jame vanj zapisovati sproti vse odgovore, ki mu jih dajem na razna poljedelska vprašanja.

Nadalje v Šentjakobu v gostoljubni Tavčarjevi in prijazni Šulnikovi in Opreznikovi hiši, pri izredno gospodarsko obraženi Ambružovi gospodinjji v Zmotičah in mlademu Kompajnu, prav posebno gospodarsko razgibanemu mlademu gospodarju na Brnci in naši stari korenini Marku.

Tako gre moja pot mimo mladega obraženega živinorejca Napokojca in starejšega živinorejskega večaka, prijaznega Kotnika v Vodičevsi in potem dalje v Šteben k znanemu rejcu četrinarjev Gastnu in našemu razgledanemu svetniku beljaške kmetijske zbornice Vavčarju.

Tudi Prontič in Komatar v Maloščah si ne pustita vzeti, da ju ne bi obiskal, in tudi v daljnjih, doslej neznanih mi Zagorčah, pri Bračku, proučujem napredno, obsežno gospodarstvo.

Da obiščem tudi živinorejsko napred-

no, izseljeniško Mušetovo in sedaj težko preizkušeno izseljeniško Uničovo družino v Žužalčah, se razume samo po sebi.

Svoje obhode sem zaključil spet v Prangarjevi povsem prenovljeni gostilni v Zmotičah, iz katere sem se tudi podal na potovanja. Gospodar Hanzelj me je dan dva prav nesebično spremljal, čeprav mu včasih žilica ni dopustila, da ne bi skočil kam v stransko hišo, v kateri mu je bilo znano, da je na razpolago kaka prav lepa žrebica ali dobro govedo. Sicer pa je tudi Hanzelj, čeprav odličan pevec in prosvetaš, zadnje dni z vsem srcem na nekdanji Prangarjevemu sokmetiji na planini, na Rutah, ker je prihajala živina s planin. In sosedje nekaj šušljajo, da Hanzelja še vedno vleče tudi v nekdanje očetove gozdove na Rutah, ki so sedaj last njegovega brata in v katerih bučijo in šumijo še črni stoletni smrekovi in jelovi sestavi. Deset tisoč metrov lesa bi bilo baje zrelega za sečnjo in ljudje, katerim je gozd svet in nedotakljiv zaklad vsake hiše, štejejo Prangarjevemu bratu v največje dobro to, da gozd tako skrbno in pazljivo čuva.

Hanzelj najde pozabljenje v delu na razsežnem posestvu in pri svoji odbrani živini, najboljša in najdražja uteha pa mu bo nedvomno njegova draga družinica s šestimi hčerkami v starosti od 14 do 9 let. In kakor so te še mlade, tako so silno resne in gospodarske, vsaka ima že svoj gospodinjjski in gospodarski delokrog od vožnje s traktorjem preko dela v hlevu in na polju pa do pomivanja posode v kuhinji.

*

Sicer pa boste spoznali prijazno okolico Brnce v Spodnji Zilji tudi vi, dragi bralci, ko pridete na »Ziljski kmečki dan« v nedeljo, 26. septembra t. l.

Vernik

JESEN PRIHAJA

Narava s svojimi mogočnimi pojavi ter z znanimi in še neznanimi zakoni služi v mnogih primerih tudi človeku kot vzor za red, urejenost, točnost in mnogokrat tudi kot vzor za pravost. Človek, ki je mlad in se še uči, bo svoj značaj in druge duševne kvalitete gradil in koval mnogo-krat po vzoru in primeru narave.

Red, zaporedje, odhajanje in prihajanje ob času v naravi čestokrat opazimo. Red in čistost mnogih živali, ki žive v naravnem okolju, zaporedje letnih časov so dovolj nazorni primeri. Letni časi: lepa pomlad, vroče poletje, pisana in donosna jesen in včasih zelo kruta, a vedno mrzla zima človeku s svojimi pestrimi spremembami narekujejo delo in prilagajanje.

Jesen, da, jesen je zopet prišla v deželo. Pozno poletje z nekoliko prijaznejšim vremenom se poslavlja in prvi znaki poznejšega počivanja narave se že kažejo. Nevidni umetnik bo pobarval gozdove s pisanimi barvami.

Jesen, obložena s sadjem, s poljskimi pridelki, s plodom letoletne rasti, zorenja in dela, obdara vsakogar, ki je delal in se trudil.

Opazujemo in prisluhnimo nekoliko jesenskemu živalskemu svetu. Ptice selivke se zbirajo in se resno pripravljajo za dolgi polet na topli jug. Izkušeni starejši letalci urijo mladi neizkušeni rod. Utrjujejo ga, kajti potovanje zahteva veliko izurjenost v letenju na naporni poti. Hrupno žvrgolenje in kričanje velikih jat vzbudi v človeku vtis dobro pripravljenih potnikov. Srna previdno prihaja na zelena deteljiska, da do zadnjega izkoristi zeleno pašo, preden jo zapade sneg. Zimsko spanje daje drugim živalim povod za skrbne zadnje priprave, ker zima je dolga in spanje naj bo udobno.

Vreme bo v pozni jeseni pokazalo svoj pravi jesenski obraz. Jutranja megla bo pritiskala na naša bivališča, mrzel veter bo izsušeno rjavo in rumeno listje spihal s k počitku se nagibajočih dreves in temperatura nam bo rekla: »Kar toplo se oblečite!«

Jesen v naravi, jesen v življenju da človeku obračun za vse kar je bilo storjenega, dobrega ali slabega. Človek, ki si še mlad, glej, da tvoja jesen ne bo mračna, brezplodna in žalostna. Zato delaj in misli.

Gallobo Jože

Zakaj listje odpada

Listje odpada, ker se narava prilagodi letnim časom. Drevo izhlapi prek listja mnogo vode, poleti na primer 40 litrov dnevno. Bukev izhlapi tudi do 100 litrov, breza pa celo do 150 litrov dnevno. To vodo nadomešča drevo iz vlažne zemlje. Toda pozimi mrzla onemogoča, da bi drevo dobilo dovolj vlage. Zato kratko in malo odvrže listje in preneha z izhlapevanjem.

Če bi listavce presadili v kraje, kjer ne poznajo zime, bi bili vse leto zeleni in listje ne bi odpadalo.

Iglavci vse leto obdržijo svoje igle, ker imajo veliko manjšo površino in zato izhlapevajo veliko manjše količine vode.

Zanimivo pa je, da drevo odvrže listje že takrat, ko je zemlja še dovolj vlažna. Hladni dnevi nastopijo šele nekaj časa za tem, ko je drevo že obletelo. Pa vendar listje že v poznem poletju spremeni barvo. Čemu listje v svoji modri opreznosti že tako zgodaj začne izgubljati listje, je še vedno nerešena uganka narave.

Predn drevo list odvrže, potujejo ko-

Nič ne skrbite, bo že poplačano!

Živel je nekoč cesar. V vrtu je imel prelepo vrtnico. Vsak dan so mu morali prinesiti po en poprek. Zato je imel posebnega služabnika. Paziti je moral, da se vrtnici kaj ne zgodi.

Nekega dne je bil služabnik močno utrujen in je zaspal. Medtem od nekega prileti kobilica in požre vrtnico najlepši poprek. Ves žalosten je tekla k cesarju in mu vse povedala.

»Nič ne skrbite, ji bo že poplačano«, ga je tolažil cesar.

Naslednji dan je prišla kobilica zopet

na vrtnico. Toda komaj je sedla, prileti od nekega vrabca in jo požre.

»Nič ne skrbite, mu bo že poplačano«, je cesar dejal, ko je slišal za to.

Ko je drugič zopet priletel vrabec iskati kobilice, plane iz višav skobec in odnese vrabca.

»Nič ne skrbite, tudi njemu bo poplačano«, je zopet modroval cesar.

Skobec je bil že prej zelo predrzen. Vsak dan je odnesel služabniku kakega piščanca. Zato sklence, da ga ubije. Počakal ga je in ga ustrelil.

»Tudi tebi bo poplačano!« je dejal cesar, ko je slišal za to.

Minulo je nekaj časa. Služabnik se je nekaj pregrešil. Cesar je bil ravno slabe volje in ukaže, naj služabnika pri priči obglavi.

Tik predno naj bi mu odrezali glavo, je služabnik dejal cesarju:

»Nič ne skrbite, ti bo že poplačano! Kobilica jo je skupila od vrabca, vrabec od skobca, skobec od mene, jaz od tebe, ti boš pa že od koga.«

Ko je cesar to slišal, je pozabil na jezo in služabniku odpustil.

Kuhanje visoko v hribih

Marsikateri planinec je že sam imel priliko opazovati kuhanje visoko v hribih. Opazil je, da na primer jajce, ki je bilo dalj časa v vreli vodi, kljub temu ni bilo kuhano. Kaj pa je vzrok temu? Vzrok temu je veliko nižji zračni pritisk v višinah in zaradi tega voda zavre že pri nižji temperaturi, kar ne odgovarja pravilom kuhanja v nižinah.

V nižinah se jajce skuha v 2 ali 3 minutah, če je temperatura nižja, se mora kuhati dalj časa. Visoko v planinah pa to traja toliko časa, da se ne izplača, ali pa jajca sploh ni mogoče skuhati.

Mogoče je to dejstvo napotilo koga, da je začel kuhati pod večjim zračnim pritiskom, ker je hotel ugotoviti, ali bi se jajce skuhalo prej kot v običajnih loncih. Prav na temelju takih spoznanj je nastal hermetični lonec, ki je pomagal že mnogim planincem in ga tudi v gospodinjstvih že marsikje uvajajo. Tovarne pa so poskrbele, da je lonec praktično uporabljen.

12 vlakov je vozilo čez njega

V westhillsko bolnico v Angliji so prepeljali hudo ponesrečenega Georga Lesleya, ki je v eni sami noči dvanaestkrat pogledal smrti v oči. Pri padcu iz drvečega vlaka si je eno nogo zlomil, drugo pa hudo poškodoval. Ker se sam ni mogel premikati, je pri polni zavesti obležal med tračnicami. Kmalu je zaslišal, da se približuje vlak, toda ni se mogel premakniti. Stisnil se je k zemlji in gledal, kako so lokomotiva in vagoni drveli preko njega. To se mu je v isti noči dogodilo dvanaestkrat. Lesley je skušal klicati na pomoč, toda daleč naokoli ni bilo nobene hiše. Šele zjutraj ga je našel progovni čuvaj, ki je zaustavil prvi naslednji vlak in omogočil, da so ponesrečenca prepeljali v bolnico.

ristne tvarine, kot beljakovine in škrob, iz lista v pecelj in se zberejo v popku ter počakajo, da prihodnje leto vzbrsti. List ne proizvaja več listnega zelenila in zato postaja rumenkast, kasneje pa siv. Celice izumirajo in na koncu peclja nastane tanka plast, ki loči list od drevesa. Zato leta ob vsaki sapici odpade.

Iste vrste dreves ne odvržejo istočasno listja. List na prisojni strani prej potemni in odleti kot na obojni. Tudi drevje v gorah prej obleti kot v dolinah. Listje odleti prej, če je jesen lepa in suha, ker je zanj važna suša, ne pa pomanjkanje toplote.

Seveda je to navaden kuhinjski lonec z nekoliko debelejšimi stenami in s pokrovom, ki ga z vijaki neprodušno zapre. Pripravljeno hrano položi gospodinja v lonec, ga pokrije in postavi na ogenj. Po desetih ali tridesetih minutah kuhanja jo posebna piščalka na pokrovu opozori, da je jed kuhana.

Ker je lonec neprodušno zaprt, se v njem zviša pritisk, zaradi česar ima voda višje vrelišče (110—120 stopinj Celzija). Da bi pritisk ne postal prehud, zaradi česar bi se mogel lonec razleteti, je na pokrovu piščalka, skozi katero uhaja para, kadar je pritisk premočan. To pa tudi že opozori gospodinjjo, da je jed pripravljena. Zaradi zvišanega vrelišča vode zadostuje za kuhanje nekaj minut, ostali čas pa je potreben, da voda zavre. Potem ko se oglasi piščalka, kuharica lonec odstavi, odpre ventil, izpusti paro in nadaljuje s pripravljanjem jedi za na mizo. Ta lonec prihrani mnogo goriva in časa, prav za tem pa današnje gospodinjje stremijo.

njo in ni vedel, česa ga dolži, je Koreska ponovila Lizine besede.

»Gospa, prežlahтна gospa, tega nisem nikoli rekel in ne bi rekel za nič na svetu!« je vzkliknil Trčko ves drhteč. Ozrl se je proti stropu in obstal kot kip pred svojo gospodinjjo. Ker ga je Koreska gledala besno, je dvignil roke kakor k prisegi in zaječal: »Naj me pri priči kaznuje sam Bog, če sem kaj slabega govoril o vas! Težko nam je včasih, posebno zadnji čas, a žal besede nisem izrekel zoper vas in je ni izrekel nihče v naši koči!«

Koreska je nestrpno hodila po sobi gor in dol. Lizi sicer ni mogla popolnoma verjeti, kajti o njej ni imela najboljšega mnenja, dočim o Trčkovih do vloma ni mogla reči nič slabega. Vendar je čutila, da ne more kar tako mimo stvari.

»Gut,« se je končno odločila, »Liza pravi, da si rekel; ti trdiš, da nisi. Dobro! Če res nisi, jo pojdi tožit! Priče bodo potrdile, če se je Liza zlagala. Verstanden? Geh! jetzt!«

Trčko je zbežan zapustil hišo. Ni pogledal nikamor, zato ni videl Lize, ki se mu je na tistem smejala izpred viničarije.

Trčko še ni bil nikoli na sodniji in še nikoli ni imel opravka z advokati. Težko in neprijetno mu je bilo, ko se je drugo jutro napotil v mesto. Zatekel se je k Zebbi.

Že čez nekaj dni je Koreska Alfredu Wagnerju na Sladki gori v smeju pove-

Anton Ingolič:

Žeja

»Jaz pa še vedno pravim, da je bolje po poštenem,« se je Cafuta spet oglašil.

»Če bi tebe poslušala, bi stradala kakor Trčkovi. Povej, ali je gospa opazila, da sem zadnja dva tedna napisala pet težakov več, kakor sva jih opravila v resnici.«

»Že, toda lahko bi vprašala Trčkove.«

»Zato pa pravim, da morajo iz koč. Če bi prišli Razborškovi, bi delali sporazumno. Napisala bi toliko in toliko težakov, Razboršek bi pritrdil, drugi ne vedo ničesar. Ali gospa ve, koliko dni je potrebno za to ali ono delo? Saj smo bedaki, da smo tako pošteni. Koreska se bo lahko kljub temu brez skrbi vlačila z moškimi in jedla tudi čez teden bel kruh.«

To je bilo res in Cafuta ni mogel ugovarjati.

»No, vidiš! Misliš, da bi gospa vedela, če bi obrali koš jabolk in jih na skrivaj prodali? Misliš, da bi izvedela, če bi odnesli iz vinograda koš grozdja? Bi opazila, če bi obrali več košev in grozdje stisnili? Razboršek ima majhno stiskalnico. Ej, ta je ptič! Vse leto nam ne bo zmanj-

kalo vina, pili bomo najboljšega, burgundca in silvanca. Človek si mora znati pomagati. Če te zadnjič ne bi bila potisnila skozi okno, si ne bi bil upal v klet. In kako se je izteklo? Še lepše, kakor sem mislila.«

Cafuti je bilo neprijetno, da je omenila tisto reč. Že vlom pred dvema letoma, na katerega ga je tudi Liza napeljala, ga je dolgo grizel, s tem zadnjim je bilo še huje. Tedaj niso našli zločinca, zdaj pa so prisodili vso krivdo Trčku. Trčkovi so zaradi tiste tatvine mnogo prestradali, medtem ko se je Liza zalivala z vinom in žganjem. Cafuta se je nejevoljen obrnil k zidu in skušal zaspiti, Liza pa je razpredala dalje svoje načrte.

Ko je nekaj dni pozneje prišla Koreska, je seveda vprašala Lizo, kaj se ji je primerilo. Viničarka je povedala, da jo je Lojz brez vzroka napadel. Koreska je bila presenečena, kajti Lojza je imela za mirnega fanta.

»Gospa, vi niti ne veste, kakšni so Trčki. Delajo se kot mile Jere, a v resnici so divjaki,« je Liza previdno začela, nedolžno zavila oči in nadaljevala ogorčeno. »Če bi vedeli, kaj vse govore o vas.«

»Kaj pa morejo govoriti o svoji gospe?« se je zavzela Koreska.

»Ljuba gospa, tega vam ne morem povedati! Bojim se, da bi se mi jezik posušil.« Liza je skremžila lice kakor v resničnem strahu.

»Sprich nur, sprich, Liza. Bom že pokazala Trčkom, če govore grdo o meni!« je velela Koreska, ki jo je stvar šele zdaj začela zanimati.

»Naj bo, povedala vam bom, ne smete biti jezni name!«

Liza je počakala trenutek, napravila najponižnejši in najnedolžnejši obraz in povedala. »Zadnjič je Trčko rekel tako glasno, da se je slišalo po vsej gorici, ko sem ga namreč opomnila, da mora prihajati točno na delo, ker vi zahtevate red, rekel je, naravnost kričal je: 'Kaj bo le ta smrdljiva nemška vlačuga!' Pomislite, gospa, prav tako je rekel: smrdljiva nemška vlačuga. Naj me pri priči ubije strela, če lažem!«

Koreska je zardela. Liza je morala nemudoma po Trčka.

»Kaj si rekel o meni?« je zavpila nad viničarjem, ki je s klobukom v roki stopil v sobo.

»Ne vem milostna gospa, da bi bil rekel kdaj kaj slabega o vas. Mi vsi vas častimo, tudi otroke učim, da vas spoštujejo.«

»Ne blebeči!« Ponižni Trčkov obraz jo je še bolj razkačil. »Ihr seid eine hinterlistige Bande! Nič vam ne verjamem! Okradel si me dvakrat, zdaj me še sramotiš. Sag' aufrichtig, was du im Weingarten gesagt hast!«

Ker je Trčko stal ves preplašen pred

Zakaj nastanejo poškodbe pri nogavicah nylon ali perlon?

Poliamidna vlakna, med katera spadajo tudi nylon in perlon, kakor tudi enkalon, se odlikujejo po svoji veliki odpornosti proti predrgnjenju in pretrgu, se lahko perejo in hitro posušijo. Pač pa so zelo občutljiva za vročino, posebno nad 200° C. Poškodujejo pa jih kisline, belilna sredstva nad 50° in pot. Vedeti je treba nadalje, da izdelujejo danes nogavice iz čedalje tanjšega materiala, kar zahteva seveda zelo obzirno in rahlo ravnanje, česar pa velik del lastnic nogavic še vedno ne upošteva v dovoljni meri.

Zaradi nepravilnega in nepazljivega ravnanja z nogavicami pri uporabi nastanejo sledeče poškodbe:

Natrgane in izvlečene nitke tvorijo največji del poškodb, predvsem pri zelo finih nogavicah. Izvirajo že lahko iz premalo previdnega vlaganja ali jemanja nogavic iz celofanskih vrečk, ki imajo precej trde in ostre robove. Pravilno je, da so nogavice zavite v poseben ovoj, preden pridejo v vrečko. Pri nakupovanju nastane precej teh napak, če prodajalke ali nakupovalke otipavajo nogavice s hrapavimi prsti brez gladkih rokavic. Isto velja seveda tudi za ves čas uporabe nogavic. Pri nošenju se izvlečejo nitke pri dotiku z vsemi hrapavimi predmeti, na primer s stoli, grobimi tkaninami na kavčih itd. Najbolj tankih nogavic tudi ne smemo pri obujanju vleči na nogo, temveč jih moramo prej zaviti nazaj in potem odvijati po nogi navzgor. Posamezna pretrgana vlaknenca, ki sestavljajo nit, še niso nič hudega, pač pa se že majhna izvlečena zanka niti po navadi pozneje kje zatakne in pretrga ter se nato spusti več zank te niti.

Luknja na peti, stopalu in na koncu nogavice nastane lahko zaradi slabe obutve, ki ima hrapavo notranjost. V prevelikih čevljih noga drsi in pri tem sčasoma predrgne nogavice. V premajhnih čevljih pa se noga greje in poti, vsled česar postane material krhek in se nato strga. Nogavice je treba kupiti točno po meri, ker pri premajhnih zleze peta med hojo navzdol pod stopalo, tam se tvorijo gube, ki se predrsajo. Slično je pri prevelikih nogavicah.

Luknje po vsej nogavici nastanejo največ zaradi pogrčkov pri pranju. Nogavice je treba zelo pogosto prati, sicer se pri daljši rabi nabere v njih pot, ki načinja barvo, pa tudi ma-

KRALJICA ZDRAVLNIH VRELOEV
pri obolenjih: žolča, jeter, želodca, dihalnih organov, kakor tudi pri stvarjanju peska in kamnov v ledvicah, žolčniku in mehurju, odlična pri gorečici

terial sam. Pri pranju je treba pralna sredstva popolnoma izprati, nogavice pa se nato ne smejo sušiti v bližini peči ali na soncu, ker postanejo sicer krhke.

Več lukenj, večinoma blizu skupaj, so povzročene po vročini, na primer po vročem pepelu cigarete, zaradi česar so se nitke stali in pozneje zanke spustile. Take poškodbe spoznamo po tem, da so konci nitk staljeni v majhne kroglice. Slične poškodbe nastanejo tudi po kapljicah jačjih kislin. Celo izpušni plini motorjev so lahko vzrok razpadanju nogavic.

Večje luknje pod dvojnimi robom nastanejo, če se nogavice ne zapenijo na ojačenem robu, temveč v tanjšem delu. Konci nitk izgledajo, kakor da so odrezani.

Pri slabi hoji se drsajo gležnji in s tem nogavice; pri tankih izdelkih so tam zato kmalu luknje.

Pri udarcu trdih predmetov na nogavico se nitke zmečkajo, kar se takoj ne opazi. Pozneje pa nastane pri natezanju nogavice na tem mestu luknja.

Na peti počši šiv zaradi hrapave obutve, če počši v zgornjem delu nogavice, pa je treba iskati vzrok v slabi izdelavi, v prešibki niti za šivanje ali, ker je zašit preblizu roba.

Vzrok za luknje na konici so premalo postriženi in ostri nohti.

Razen naštetih poškodb, ki nastanejo zaradi nepravilnega ravnanja z nogavicami, pa lahko izvirajo napake na nogavicah še od izdelave v tovarni. Nekatere teh napak so seveda vidne takoj ali vsaj pri nekoliko pozornejšem pregledovanju pri nakupu. Sem spadajo razne proge v nogavicah, počez ali po dolgem, me-

stoma debelejšje niti, napake pletenja, neenake polovice pete, temnejše obarvani madeži in neenaka barva ter male izvlečene nitke na zunanji ali notranji strani nogavice. Solidne tovarne izločijo že same pri pregledu izdelke s takimi napakami oziroma jih označijo in dajo v prodajo kot manjvredno blago. Vendar pri nakupu nikoli ne škodi, če ponovno pregledamo nogavice in pazimo na take pogrčke.

Nekatere napake pa izvirajo od izdelave, ki pa jih takoj ne opazimo, temveč postanejo vidne šele pri nošenju. Sem spadajo:

Slabo pletene zanke, posebno na onih mestih, kjer se pri pletenju snemajo.

Kadar se nogavice nategnejo, se take zanke pretrgajo in vrste spustijo.

Svetlejšje in temnejše proge po dolgem, vidne šele na obuti nogi.

Slabo zavozlani konci nitk, ki se pri napeti nogavici odprejo in spustijo zanke.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Kadar nam želodec nagaja

Eden izmed najvažnejših organov našega telesa je želodec. Če je želodec bolan, ne more redno prebavljati vsakdanje hrane in kvarne posledice se hitro pokažejo. Človek, ki boleha za želodčno boleznijo, je navadno čemer in zadirčen. Nobene ga veselja nima do dela, vedno je utrujen in čeprav mirno prespi vso noč, se zjutraj zbudi ves zbit.

Trenutno želodčno nerazpoloženje preženemo najhitreje, če se postimo. Najprej vzamemo lahko kako odvajalo, nato naj se želodec 24 ur temeljito post. Pijemo samo mineralno vodo, slab okus v ustih pa preženemo z grgranjem. Popolnoma izprazen želodec poživijo telo in drugi dan smo spet zdravi.

Če pa imamo stalne želodčne motnje, bolečine zavijanja, spahovanja, zgago in podobno, se je treba kar hitro posvetovati z zdravnikom. Želodec izločuje preveč ali premalo kisline, kar povzroča najrazličnejše težave.

Če imaš preveč kisline, spoznaš to po tem, da te pogostokrat peče zgaga,

se nekaj časa tudi težkih jedi: toplega kvašenega testa, žgancev in podobnih jedi. S strogo dieto se kislina hitro uravnava in želodec ozdravi. Pri hudi zgagi si pomagaj s tem, da zaužiješ čajno žličko jedilne sode ali pa magnezije. Dobra je tudi mešanica bismuta in magnezija. Vse to dobiš brez recepta za majhen denar v lekarni.

Nič manjši reveži pa niso tisti ljudje, ki imajo premalo želodčne kisline. Pogosto po jedi bljuvajo, nešteto jedi ne morejo prebaviti, večkrat jih boli želodec in se sploh prav slabo počutijo. V tem primeru moramo želodcu umetno dovajati kisline po zdravnikovem nasvetu. Nekaj časa uživamo samo lahko prebavljive jedi. Vsaj enkrat na dan pa jemo zeleno solato. Po jedi za četrto ure ležemo, da olajšamo želodcu prebavo. Vsa jedila naj bodo pripravljena na olju ali pa presnem maslu.

Pri želodčnih krčih vzamemo znane švedske ali pa Hoffmannove kapljice, ki jih dobimo v vsaki lekarni. Na želodec damo topel obkladek in termofor. Pri hipni slabosti je dober tudi kozarček pelinkovca ali slivovke.

V težkih primerih je pa vsekakor treba iti k zdravniku na rentgenski pregled.

Naprodaj pri:
RUDOLF SIMONITSCH
Waagplatz 2 Borovlje — Ferlach Tel. 389
in pri vseh ostalih trgovcih

Tudi želodčno kislino je treba preiskati, ker so pogostokrat stalne bolečine v želodcu znak resnejšega obolenja. Če opazimo v blatu kri in nimamo zlate žile (hemoroidov), je treba tudi takoj vprašati zdravnika za nasvet, ker je to krvavenje navadno iz rane na želodcu ali na dvanajsterniku.

Železnokapelski **Carinthia**
Lithion vrelci

da se ti nekaj ur po glavnem obedu redno kislilo spahuje in te večkrat zavija v želodcu. Tedaj se ogibaj črne kave, mastnih jedi, predvsem prekajene slanin, smetane in sladkih stvari. Vsa ta jedila povzročajo še več želodčne kisline. In če ne boš pazila na pravilno prehrano, se ti prej ali slej napravi v želodcu ali pa na dvanajsterniku rana. Če rada kadiš, takoj prenehaj s kajenjem. Nikotin pride s slino v želodec, kjer draži želodčno sluznico, ki je že tako od čezmerne kisline razdražena. Ogibaj

dala zgodbo. »Zdaj sem zares brez skrbi!« se je smejala. »Če pogledam na Vinski vrh samo še vsak drugi mesec, bo vse v redu. Spodnji in zgornji viničarji se črtijo na življenje in smrt. Cafutova toži Trčkovega Lojza, ker jo je napadel, Trčko pa Cafutovo, ker ga je obdolžila, da me je sramotil. Zdaj se mi ni treba bati, da bi mi izginil iz vinograda en sam grozd, Cafutova bo pazila na Trčkove, Trčkovi na Cafutove. Gorje, če bi imela viničarje, ki bi se predobro razumeli!«

Wagner se je pogladil svoje pristržene brke in se suho nasmehnil. »Jawohl, tem ljudem je treba znati vladati. Delavni so in zvesti, toda samo tako dolgo, dokler jim kažeš trdo in neizprosno lice, dokler čutijo gospoda nad sabo. S temi ljudmi bomo lahko opravili. Tistih nekaj, ki jih ne bomo pridobili z litrom vina in dve-ma kilama moke, bomo pa pogнали od tod. Boste videli, gospa Kores, kako lahko bo šlo pri nas, ko bo naš veliki vodja dal ukaz.«

Ozrl se je na veliko sliko Adolfa Hitlerja, ki je visela na nasprotni steni. Tudi Koreska, ki je politika sicer ni mnogo zanimala, je predano zrla nekaj hipov v človeka, od katerega so nemški vinogradniki, obrtniki in trgovci na tej in oni strani Drave pričakovali velikih časov, časov, ko bodo še lepše živeli na račun žuljev slovenskega viničarja, kmeta in delavca. »Zadnjič ste povedali malo preveč,« je

dejala Koreska, spomnivši se na govornice, ki so po Marinem godovanju krožile po mestu.

»Ah, was!« je malomarno zamahnil z roko. »Ni se nam kaj bati! Hitlerjeva roka je že tako močna, da lahko tu in tam pokažemo odprte karte. Kaj hoče bedna Jugoslavija proti mogočnemu tretjemu rajhu? Saj ste videli, kako je bilo? Orožniki so nekaj povpraševali, a do mene se niti upali niso. Ich sage Ihnen: wir werden leichtes Spiel haben.«

V tem smislu je tekel njun pogovor dalje, ognjevita vdova je priletela Nemca še podžigala k drznim izjavam in velikim napovedim.

Ob istem času so v Koreskinih goricah Trčkovi in Cafutovi škropili. Delali so naglo, med seboj niso spregovorili besede, kakor bi bil drug drugemu največji sovražniki.

Ko se je Koreska malo pred mrakom razigrana vračala — starega Wagnerja je spravila skoraj do besnosti — je pritekel k njej Trčkov Tonček, ki je že ves popoln dan čakal, kdaj se bo prikazala. Obstal je za trenutek pred njo, potem pa vlovil njeno belo roko in pritisnil nanjo svoje suhe ustnice.

»Čigav si, mali?« je Koreska vprašala brez zanimanja.

Tonček je uprl vanjo svoje začudene oči. Ali gospa ne ve, čigav je? »Trčkov

sem, Trčkov Tonček!« je povedal razočaran.

»Ah, so?« je Koreska nadaljevala, ne da bi se ustavila. Prijela je dečka in ga potegnila na pot, ki je peljala ob vinogradu k spodnji viničariji. »Zdaj pa pojdi domov, da mi ne boš pohodil trate pred hišo!«

Koreska je počasi odšla v hišo, Tonček pa se je razočaran spustil v dir po hribu navzdol. Doma je sedel na prag in pretresljivo zajokal.

Svenškovi otroci so delili leto na dve polovici; prva, ki so jo nazivali zimo, se je začela, ko je postalo tako mrzlo, da niso mogli več na pašo, in se je končala, ko so lahko spet odšli s kravami na pašnike, druga, lepša, ki so jo imenovali izmenoma pomlad, poletje in jesen, pa se je prav za prav začela šele tedaj, ko so zorele hruške v sadovnjaku in marelice v vinogradu. Najprej so bile zrele češnje in marelice, nato zgodnje slive in hruške, potem pa kar po vrsti ostalo sadje, nazadnje kostanji. Nihče izmed njih ni v tem času vpraševal po kruhu, ki ga ni bilo že od velike noči. Ves dan so obirali češnje, trgali marelice, katlati slive, hodili pod jablane in hruške. Posebno privlačni sta bili zanje češnji sredi sadovnjaka. Bili sta izredno visoki in košati, sicer že stari, a vsako drugo leto tako polni, da so se lomile veje. Prva je imela rdeče sadove, druga črne, ki so dozoreli kakor nalašč

Moda

Še en prikupen jesenski model

Pripravimo dobre solate za zimo

Mešana zelenjava v kislu

Za to solato potrebuješ karfijolo, kolerabo, rdeče korenje, fižolovo stročje, luščen grah, kumarice itd. ter kis. Karfijolo osnaži in razdeli na majhne cvetke. Korenje zreži na kocke ali rezance. Prav tako zreži kolerabo. Mlado fižolovo stročje zreži na rezance. Olušči nekoliko zelenega graha. Vsako izmed tu naštetih zelenjav prevri v slani vodi, pa ne premehko. Nato odcedi in pusti, da se ohladi. Nadalje skuhaj tudi rdečo peso. Kuhaj celo in jo razreži, potem ko se ohladi, to pa zato, da obdrži lepo rdečo barvo. Pripravi majhne zelene kumarice in drobnejše bele redkvice. Te lahko pustiš cele ter samo nasoliš, da oddajo vodo. Razreži in nasoli tudi zelenih paradižnikov. Osnaži in zreži na rezance nekaj zelenih in nekaj rdečih paprik. Primerno soli in zavri dobrega kisa za vlaganje, nakar ga pusti, da se ohladi. Pripravi hren in ga zreži na kolesčke. Osnaži nekaj šalotk in operi nekaj vršičev pehtrana. Potem devaj menjaje z barvami in vrstami pripravljene zelenjave v kozarec s širokim vratom. Vmes pa daj kolesčke hrena, šalotke in vršičke pehtrana. Kumare in redkve dobro ožmi in obriši. Ko si vse porabila in je kozarec poln, zalij z ohlajenim kisom, zaveži in shrani.

★

Limone shranimo za daljšo dobo tako, da jih damo v kozarec. Na nje nalijemo vodo in postavimo na hladen temen prostor. Po potrebi dolivamo svežo vodo, kadar izhlapi. Prav tako lahko hranimo paradižnike. Limonin sok sam pa lahko iztisnemo v manjše steklenice, jih dobro zamašimo in prekuhamo v sopari.

še le potem, ko je zmanjkalo rdečih.

Tudi tega leta so se otroci skoraj vsak dan pogovarjali o češnjah in nestrpno čakali, kdaj bodo dozorele. Nežiki, Tomažku, Vančku in Urški ni ničesar grenilo njihovega pričakovanja, tudi bebasti Tinč ni imel bridkih misli ob pogledu na dozorevajoče češnje. Barbika je strahoma ugibala, ali bodo smeli seči po sladkih sadovih, a Tilika je zatrdno vedela, da je njihovo upanje prazno, kajti vse, tudi češnje, so izgubili.

»Otroci,« je rekel Svenšek neki dan po kosilu počasi in trdo, »da mi ne boste klestili češenj, sliv ali marelic. Vse to je gospodovo. Si razumel, Tomažek?«

Deček je preplašen dvignil velike oči. »Zapomnite si, tudi sadje ni naše! Tinč, pojdi z menoj!«

Svenšek je odpeljal bebca naravnost pod češnji, pokazal v polne veje, napravil z desnico kretnjo, ki je značila jesti, in odločno odkimal z glavo, slednjič pa še z besedo razložil pomen kretenj. Tinč ga je samo debelo gledal. Svenšek mu je pokazal in povedal še enkrat. Tedaj je Tinču zginil bebasti smeh z lic, zamomljal je nekaj nerazločnega in se potegnil iz sadovnjaka.

»Težko bo z otroki!« je vzdihnila Svenška, ko se je vrnil Svenšek in so se otroci poparjeni izgubili za hišo. »Kruha ni, češnje bi mnogo zalegle.«

(Nadaljevanje sledi)

Skrbimo za izplačljivo krmljenje krav

Dokler pokladamo molznicam samo prav dobro seno, razmerje hranilnih snovi za srednje visoko molznost kar odgovarja. 15 kilogramov takega sena s 5% beljakovine in 36% škrobne vrednosti na dan zadostuje za približno 10 litrov mleka. Slama, pesa in koruzna silaža pa izkazuje mnogo preširoko razmerje hranilnih snovi, to se pravi, da se nahaja v njih z ozirom na količino škrobne vrednosti premalo beljakovin. Kjer bi pokladali večje množine teh krmil, torej večje množine slame, pese ali koruzne silaže, bi morali manjkajočo beljakovino nadoknaditi z dodatkom beljakovinskih krepkih krmil, predvsem oljnih tropin, da bi dosegli v krmi ono razmerje hranilnih snovi, katero molzne krave rabijo in je pri pokladanju samega dobrega sena že od narave ustvarjeno.

Za dokup beljakovinskih krepkih krmil nam šestokrat primanjkuje gotovine. Tudi nam pogosto, predvsem v krajih, ki so oddaljeni od zbirališč mleka in od potrošnih središč, račun za mleko in mlečne proizvode komaj izkazuje še neko izplačljivost uporabe dokupljenih krepkih

krmil. V takih okoliščinah moramo pač z vsilo poskrbeti, da bo za zimo na razpolago osnovna ali temeljna krma, ki bo vsebovala dosti beljakovin in ki ne bo zahtevala dopolnitve z dokupom dragih krmil. Taka osnovna krma so dobro in pravočasno spravljeno seno, otava in otavič ter pravočasno pokošena detelja in lucerna.

Toda izkušnja pokazuje, da za večjo molznost, za dnevno molznost, ki je na primer večja od 14 litrov, tudi beljakovine največjih količin in najboljše osnovna suha krma ne zadostujejo, kajti žival znatno več kot 15 kg suhe krme niti požre ne more. Tu je edini izhod v tem, da v jeseni pokladamo čim dalj časa zeleno krmo, da nudimo kravam tudi pozimi in spomladi sočno krmo v obliki silaže in v obliki čim zgodnejše pomladanske zelene krme. V zeleni krmi (razen v zeleni koruzi!) se navadno nahaja zadosti beljakovin tudi za prav visoko molznost. Kdo je letos sejal krmni ohrovt in posebno vrsto poletne ogrščice, tako imenovani »liho-raps«, bo lahko še zeleno krmil, ko bo toplota padla že na minus 5 stopinj. Marsikdo bo mogoče še z uspehom mogel sejati ozimno repico in ogrščico za najzgodnejše pomladansko zeleno krmljenje. Prav mnogo sočne zelene krme za zimo pa bo mogoče pripraviti le s siliranjem. In tu bi morali gledati, da sedaj jeseni čim več zelenih krmil, kakor n. pr. otavič, še zelena turščina stebila, zelena

topinambura, razne vrste pesnega in repinega perja okisamo v pravih ali za silnih silosih. Poizkusi kažejo, da dobimo na primer od 70 kilogramov posušene trave le 7 litrov mleka, dočim ga dobimo od 70 kg zelene ali silirane trave nad 20 litrov.

Ne bo nam treba dokupovati za naše najboljše molznice draga krepka krmila, če bomo pozimi poleg večjih količin beljakovinske silaže, na primer poleg okisane travne deteljine, grašljinke in drugih krmskih mešanic pokladali dobro in prav dobro seno ali lucerno in le toliko pese

Neizenačeno gnezdo pujskov

Lep je pogled na gnezdo pujskov, če so vsi izenačeni v rasti. Včasih pa kljub dobremu krmljenju dojnice pujski zaostajajo in so slabotni. Kje naj iščemo vzroke za to?

Pujski tehtajo ob rojstvu 0.80—1.40 kg. Teža je v veliki meri odvisna od svinje. Prvesnica bo skotila brez dvoma manjše pujske. Isto velja tudi za slabo krmljeno svinjo-dojnico. Čestokrat pa smo morali ugotoviti, da je bilo gnezdo ob skotitvi izenačeno, potem pa so nekateri pujski očitno zaostajali drug za drugim. Zato se sprašujemo, ali morda dobijo pujski različno količino mleka in morajo slabotni stradati?

Mleka je prvotno v vsakem sesku enako, le zadnji seski ga imajo nekoliko

ali koruzne silaže, da izravnamo razmerje v hranilnih snoveh.

Uspeha obetajoč dnevni obrok krme za 20 litrov mleka po beljakovini in škrobni vrednosti bi izgledal na primer takole:

7 kg čiste suhe detelje,
25 kg beljakovinske silaže,
30 kg navadne pese in
5 kg krompirja.

Prepričan sem, da bi se ob tako smotrno izvedenem krmljenju rapidno dvignila molznost velike večine naših krav, katerih dosedanjo slabšo molznost čestokrat po krivici pripisujemo »pasmi«.

Vernik

Pismo kmečki mladini

Zakaj tako in čemu ne drugače?

Zelja po mehanizaciji ali — kakor bi to preprosteje in za naše razmere točneje izrazili — po nakupu strojev je po naših vaseh in menda povsod po svetu zajela tudi kmečko mladino. Čedalje manjše število »ljudi za delo« po kmetijah in udobnosti, ki jih nasproti ročnemu nudi delo s traktorjem ali bilo katerim drugim strojem na polju, je poleg naravnost bombastične propagande industrije in trgovine kmetijskih strojev povzročilo, da se želja po mehanizaciji širi kakor epidemična bolezen. Kakor je namreč kmetijski stroj do brotnik človeka, ker mu lajša delo in poveča proizvodne sposobnosti, tako je prav oni tudi lahko vzrok poslabšanja donosnosti kmetije, po naših družinskih kmetijah pa tudi še krčenje zaslužka kmečke družine za njeno delo. Prav zato se je že marsikdo bridko motil, ko je v nadi, da mu »bo šlo potem na bolje«, pričel kupovati razne stroje in se pri tem odločil tudi za traktor.

Zakaj se je bridko motil?

Bridko se je motil zaradi tega, ker ni upošteval pravih, da vsi stroji in naprave obremenijo kmetijo z mrtvim premoženjem, ki samo po sebi nič ne donša, temveč se le obrablja in izgublja na vrednosti, drugič pa ker ni pomislil, da je strojnemu parku primerno treba preurediti proizvodnjo na kmetiji, da bo treba čim manj strojev, da bodo ti v čimvečji meri delali in da bosta z zemlja in živino dajali več dohodkov kakor doslej ter tako pomagali obrestovati visoko investicijo, ki jo je zahteval nakup stroja.

Ravnokar povedano mora upoštevati sleherni gospodar. Čim manjši je njegov kmečki obrat, tem bolj mora biti gospodar v pogledu na mehanizacijo razsoden. Ugotovljeno je namreč, da je v naših primerih meja rentabilnosti za nakup traktorja še vedno pri 15 do 20 ha. Praksa ne samo pri nakupih traktorja, temveč tudi kosilnic, obračalnikov, zgrabljalnikov, izkopalnikov, mlatilnic, slamoreznic in domačih mlinov potrjuje, da se doslej to pri nas ni upoštevalo in da smo se celo »rezali v svoje meso«.

Ali drugače ne bi šlo?

Šlo bi in to povsod. Zpomnimo: niso stroji edino sredstvo, da razbremenimo kmečko družino naporega dela. Le pomislimo, kaj vse še počenjamo v naši kmečki proizvodnji iz gole navade, kar nam pa ne donša za današnje življenje potrebnega denarja? Ali se v naši proizvodni nič ne da poenostaviti in ali brez strojev ni mogoče doseči boljši uspeh in lažje premagovanje dela? — Ko vidimo, da to gre, čemu potem gospodarimo še po starem? Zakaj pozabljamo ob nakupovanju strojev na boljše gnojenje, na boljše seme in boljše oskerbo naših rastlin in živine, kar edino poveča naše dohodke? Bodimo kritični sami do sebe, pa tudi do nasvetov in priporočil s strani drugih!

In kmetije, zakaj ne po dve ali trije skupaj, da bodo racionalnejše izkoriščeni, investicija pa razdeljena in s tem hitreje obrestovana.

Vse to je danes potrebno, kajti drugače bo nam in našim potomcem slaba predla.

Če koruza ne bo dozorela

Letos, ko je skozi celo poletje hladno in mrzlo vreme preganjalo tople sončne dneve in ko tudi sedaj jeseni ni nič boljše, obstoja nevarnost, da koruza za zrnje ne bo dozorela. Ta nevarnost je posebno velika pri hibridnih koruzah, ki pozno zorijo, ki pa dajejo zelo visoke pridelke.

Pri nas, ko sejemo za koruzo pšenico, je marsikateri gospodar že nestrpen in se nagiba k temu, da bi koruzo predčasno spravil z njive. Drugi se spet boji slane, da bi mu jo ne opalila. Tako se utegne letos zgoditi, da bomo spravljali koruzo še nezrelo, ki nam bo pričela pozneje plesniti v shrambi.

Tega pa se lahko obvarujemo. Če nam tudi slana koruza opali, je izguba na zrnju in hranilnih snoveh manjša od izgube, ki bi nastala vsled razobešenja storžev s prevlažnim zrnjem. Slana sicer prekine življenje v rastlini in ustvarjanje hranilnih snovi v zrnju, vendar se po par dneh sončnega vremena — in takih je v

oktobru pri nas še vedno nekaj — storži lepo osušijo, bolj nego če so obešeni na prostoru, kjer sonce in suhi zrak nimata dovolj dostopa do vsakega storža. Po Štajerskem nekateri kmetje spravljajo koruzo (hibridno) šele okoli Vseh svetih, ko se je popolnoma osušila.

Kjer pa zaradi setve ozimne pšenice koruze ne moremo pustiti stati na njivi do popolne zrelosti, je priporočljivo, da jo odžanjemo in postavimo — ne pregošto — na drugem mestu ob poljske stoge ali druge naprave, na katerih poleti sušimo seno. Tudi tukaj bo zrnje še lepo dozorelo.

Kar velja glede koruze za zrnje, velja tudi za silokoruzo. Tudi tukaj čakajmo, dokler zrnje ni v mlečni zrelosti. Ako pa pride slana, jo moramo seveda takoj požeti in zrezati. Ker od slane opaljena silokoruz vsebuje premalo vlage, je prav, če primešamo pri rezanju močno orošene trave, detelje ali pesinega listja.

Ob jesenski paši

Še vedno najdemo tu in tam gospodarje, ki iz raznih razlogov tudi v jeseni ne puščajo živine na pašo. In vendar, tudi ta paša zelo koristi zdravju živine, ki morda tiči ves ostali čas v nehiigijensko zidanem hlevu. Kako utrjuje gibanje v lepi jesenski naravi zlasti mlado živino! Na drugi strani pa pomeni pravilno izvedena jesenska paša tudi lep prihranek na suhi krmi.

Poleg travnikov tvorijo običajno jesensko pašo marsikje tudi strnišča z deteljo. Ali kaže pasti po takih deteljščah ali ne, je v prvi vrsti odvisno od stanja, v katerem se nahaja deteljišče. Vendar je treba imeti pred očmi dejstvo, da so deteljne rastline v svoji mladosti zelo nežne, da imajo še slabe koreninice, posebno na bolj rahli in peščeni zemlji. Vsled tega utegne jesenska paša na takih zemljiščih povzročiti veliko škodo, ker puli živina mlado deteljo kar s koreninami.

Če pa je strniščna detelja že dovolj krepka in razvita ter zemlja čvrsta, potem lahko brez strahu pasemo na njej. S pašo celo povečamo bodoči pridelek detelje. Deteljne korenine se bolje razvijajo in spomladi se detelja tako zgosti, da izpolni vse praznine, ki jih opažamo jeseni.

Po lucernišču, razen v zadnjem letu pred podorom, naravno ne smemo pasti, če hočemo, da bo lucerna v prihodnjem letu krepka, čvrsta.

Pri deteljni paši moramo biti zelo pre-

vidni in se živo zavedati, da mlada detelja kaj rada povzroča pri govedu napenjanje. Posebno prve dni, ko se paša prične, je ta nevarnost velika. Zato ne puščajmo lačne živine na deteljščah, ampak ji dajmo poprej v hlevu vedno nekoliko suhe krme. Dokler je na detelji rosa, ne puščajmo živine do nje! Tudi ko priženejo živino s paše, je ne smemo nikdar takoj napajati.

Nevarnost napenjanja je posebno velika ob gorkem in vlažnem vremenu. Kakor to nevarnost dostikrat pretiravajo, tako čestokrat zadostuje malenkost, že malo bele detelje v paši, da se žival napne.

Se je čas za setev vigradne zelene krme

Dočim sejemo ostale krmne rastline za spomladansko zeleno krmljenje najpozneje začetkom septembra, sejemo oz. rž in pšenico za zeleno krmljenje lahko tudi še v prihodnjih dneh in tednih. Ker pa rž in pšenica spomladi hitro rasteta, je dobro če ju sejemo v obrokah po par dni naražen. V primerih, kjer imamo silose, jih potem siliramo, da bomo imeli sočno krmo tudi poleti, ko zmanjka paše in ko ni drugega kositi za zeleno krmo. Izdatno vigradno gnojenje z nitramoncalom bo v rženi in pšenični furi povečalo odstotek beljakovin.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Posest in lastnina — popolna skupnost

Neki sodnik je prejel hkrati iz enega in istega kraja kar tri tožbe zaradi motenja posestvi. Ogleda si lego sporov na kraju samem in pokliče stranke prepira. »Vidim«, jim reče, »da še ne poznate razlike, kaj je gola posest, kakšne pravice daje in kaj pomeni za razliko lastnina. Poslušajte torej: Posest pomeni, da ima kdo kako stvar že v svoji moči, uporabi, ali shrambi — če so to premakljive stvari ali premičnine. Če so pa to nepremakljive stvari ali nepremičnine, pa pomeni posest, da po njih hodi, vozi, jih gospodar sko rabi in varuje v namenu, da posest obdrži. Če je pa taka posest na nepremičninah zapisana tudi v zemljiško knjigo, postane prava lastnina.

Navadna posest je lahko pravilna ali postavna (»rechtsmässig«), če je za to podana že kaka postavna podlaga ali »pravni naslov« kakor na primer veljavna pogodba, sodba, uradni sklepi, dediščina itd.; brez tega pa je posest nepravilna.

So pa še druge razlike, ki jih je treba poznati.

Posest je lahko poštena, če tisti, ki jo uživa, ve, ali po vseh znakih sodi in je prepričan, da ima pravico na posestno uživanje, ker je to pošteno pridobil. Če se pa kdo v kako posest vrine kradoma, po nepostavni poti, je taka posest nepoštena. Razlika je v posledicah, če kdo zgubi in mora vrniti pošteno ali nepošteno posest. Pošteni posestnik obdrži, tudi če podleže in posest zgubi, ves sad, ki ga je ločil od stvari in vse dohodke, ki jih je dobil. Kar je za stvar koristnega in potrebnega storil, se mu mora povrniti po dnevni ceni. Samo, če je nekaj samo olesal, dobi povrnjeno samo navadno vrednost, ki jo je stvar res pridobila. Nepošteni posetnik pa mora vrniti vse, kar je iz tiste stvari pridobil, mora pravilnemu posestniku plačati vso škodo in poleg tega še ves dobiček, če bi ga bil pravilni posestnik lahko pridobil.

Pa še ena razlika je pri posestih. Kdor pride v posest samo tajno, da pravi opravičenec tega ne opazi, pri oddaljenih gozdovih, pašah, pri stvarih, ki jih opravičeni smatra za izgubljene, ali kdor pridobi posest s prošnjo ali zvijačo kot uslugo in noče več vrniti, taka posest je nepristna in se mora vrniti in škoda povrniti. »Sedaj pa bomo«, nadaljuje sodnik, »vzeli eno tožbo za drugo v pretres, kar pred vsemi, da se boste kaj naučili. Najprej torej tožba Janka Mišica proti Petru Močniku zaradi zabranjene pešhoje, vožnje s kolesom in živinogonje.«

(Nadaljevanje sledi!)

Italiji očitno ni do rešitve tržaškega vprašanja

Pogajanja za rešitev vprašanj okoli Trsta in tržaškega ozemlja se vlečejo že precej dolgo in je Jugoslavija v interesu miru pristala na razne koncesije, pa čeprav so povezane z velikimi žrtvami. Na drugi strani pa je Italija vedno spet našla nove »ovire«, s katerimi skuša zavlačevati rešitev tega vprašanja.

Tudi po obisku predstavnikov zapadnih držav v Rimu, kjer so se med drugim menili tudi o tržaškem vprašanju, Italija še vedno skuša ustvarjati vtis, da je Jugoslavija tista, ki noče sporazuma med obema državama. Dejansko pa gre le za staro obliko italijanskega zavlačevanja, kar je potrdil tudi predstavnik jugoslovanskega državnega tajništva za zunanje zadeve, ko je na tiskovni konferenci izjavil, da, kar zadeva Jugoslavijo, ni nobenih ovir za skorajšnjo sklenitev spora-

zuma o tržaškem vprašanju. Pripomnil je še, da so popolnoma neutemeljene vesti italijanskega tiska, češ da Jugoslavija baje zahteva nekatere ozemeljske koncesije in da s tem hoče zavirati ureditev tega vprašanja, marveč nasprotno na italijanski strani prihajajo z novimi ozemeljskimi zahtevami, kar da je vsekakor poskus, da bi postal sporazum, ki je bil dosežen zaradi jugoslovanske uvidevnosti, ponovno dvomljiv.

Jugoslovansko stališče v tem vprašanju je iznesel v Rimu tudi ameriški namestnik državnega podtajnika za zunanje zadeve Robert Murphy, ki je pretekli teden obiskal Jugoslavijo in Italijo. Kljub temu pa gotovi italijanski krogi še vedno širijo vesti o dozdevnih novih jugoslovanskih ozemeljskih zahtevah, s čimer bi očitno hoteli prevaliti odgovornost za zavlačevanje razgovorov o Trstu na Jugoslavijo.

Tito je govoril stotisočem

(Nadaljevanje s 1. strani)

dom, ni pa pripravljena sodelovati s tisto EOS, kot so jo prej zasnovali.

Govoreč o Nemčiji, je maršal Tito izrazil prepričanje, da nimajo prav tisti, ki bi želeli imeti Nemčijo stalno na verigi. Ravnati tako z nemškim narodom pomeni storiti, da bo iz njega nastalo prav takšno bitje, kakršno je nastalo po prvi svetovni vojni. Nemčija ima pravico, dobiti v skladu z mirovnimi pogodbami svojo suverenost. Treba je omogočiti, da se toliko, kolikor ustreza tudi interesom drugih narodov, oboroži, ne sme pa biti militaristična. Čutiti se mora enakopravno, tako, da tisti elementi, ki zdaj tam ponovno rovarijo, ne bi spet dobili tal pod nogami in v prihodnosti spet spremenili Nemčijo v državo, ki bi ogrožala sosedne narode.

O Atlantskem paktu je maršal Tito dejal, da dobiva čedalje bolj politično ideološko obarvano lice, vsled česar je za Jugoslavijo nesprejemljivo, da bi se mu pridružila. »Mi smo prebarvani s socialistično barvo, v bloku pa, ki ima protisocialistične težnje, ni prostora za nas. Sleheri ideološki boj, sleherne namere v zvezi s preventivno vojno so nam tuje in glede tega mi ne moremo sodelovati«. Za Jugoslavijo je Balkanski pakt, ki ni naperjen zoper nikogar, zadostno poročstvo, da ta del Evrope ne bo tako lahko postal sod smodnika.

Maršal Tito je odločno poudaril, da z vojno ni mogoče reševati spornih vprašanj na svetu. Novejša zgodovina je pokazala, da nobena vojna ni rešila vprašanj, zaradi katerih je nastala, marveč jih je samo še bolj zapletla in poslabšala odnose. Ko je pokazal na dejstvo, da so na

svetu države z raznimi sistemi, je dejal: »Mar mora tista, ki bo močnejša, vsiliti drugi svoj sistem, ali pa morajo sodelovati v takšnih razmerah, kakršne so. Sodim, da je edini izhod prav v tem sožitju različnih sistemov na svetu. To je edina možnost, da bi se izognili spopadam.

Tito govori

Sožitje med ljudmi je potrebno in možno na ta način, da sodelujejo glede tistih vprašanj, ki so v interesu vseh.

Ko je podčrtal, da je bila Jugoslavija doslej v prvih vrstah tistih, ki so prispevali k ublažitvi sporov med narodi in da bo v tem pravcu tudi nadaljevala, je mar-

Ob zaključku dunajskega jesenskega velesejma

Zaključno poročilo dunajskega velesejmskega urada navaja, da zaznamuje letošnja velika gospodarska prireditve dobre kupčije. Dunajski velesejem je bil vidno v znamenju nadaljnje trajne konjunktura avstrijskega gospodarstva. Razveseljivi razvoj je razviden iz ugodnih kupčijskih sklepov. V ospredju interesa kupcev so bili proizvodi, pri katerih računajo s posebnim povpraševanjem ob novem letu.

Na kmetijskem velesejmu so prodajali sejalne stroje in kosilne mlatilnice v Nižjo Avstrijo, Gradiščansko, Predarlško in na Štajersko. Za puhalnike za slamo in seno so sklepali kupčije s tuzemskimi interesi, poleg tega pa je bilo za te predmete tudi povpraševanje iz Jugoslavije. Za manjše poljedelske stroje so se posebej zanimali kmetje iz Gradiščanske, prav

tako pa tudi interesi iz Nižje Avstrije in Štajerske. Trosilnice za gnoj, orala in brane so kupovali Gradiščani in Nižjeavstrijci. Tudi za traktorje in priklopice so se zanimali in sklepali kupčije kmetje iz Nižje Avstrije in Gradiščanske. Za motorna orala in pritlikline je bilo živahno zanimanje iz vseh vzveznih dežel. Pozitivni so bili poslovni uspehi razstavljalcev malega kmetijskega orodja. Za črpalke so sprejeli naročila iz Gradiščanske. Prav tako so prodali znatno množino strojev za molžo in centrifug, za kar so se resno zanimali tudi Jugoslovani.

V splošnem izkazuje letošnji dunajski jesenski velesejem znaten napredek in pozitivne poslovne zaključke na vseh področjih v prikaz in ponudbo razstavljenega blaga.

Pokojnine tudi za kmete

Na zborovanju nižjeavstrijskih in gradiščanskih kmetov v Brucku na Leithi se je vicekancler dr. Schärff med drugim zavzel tudi za ljudske pokojnine samostojnim kmetom. K temu problemu je dejal:

Delavci, nameščenci in uradniki imajo danes že po državnih zakonih zagotovljeno preskrbo za starost. V tem smislu so bili že pred kratkim storjeni tozadevni ukrepi tudi za obrtnike. Ni pa še razširjen zakon o pokojninah na kmetijstvo.

Pogosto se stari kmetje bojijo izročiti svoje kmetije svojim otrokom v skrb, da kmetija ne more prehraniti več družin. Mladi kmečki nasledniki morajo za-

radi tega ustanovitev lastne družine v mnogih primerih zavlačevati ter tako zamudijo najlepša leta svojega življenja. V deželah, kjer vladajo socialisti, kakor na primer na Švedskem, Norveškem, Danskem ali kjer so v vladi močno udeleženi, kakor na Finskem in kjer so že vladali, kakor v Angliji, je razširitev ljudske pokojnine tudi na samostojne kmete že uresničena.

Dr. Schärff je izjavil, da avstrijski socialisti menijo, da bi uvedba pokojnin za kmečke ljudi ne bila preveč draga. Uresničitev tega problema bi življenje kmečkega prebivalstva, predvsem delovnih kmetov, bistveno spremenila.

Za odpravo nadurnega in nedeljskega dela

Ministrstvo za socialno upravo je naslovilo na organizacije delodajalcev in delojemalcev nujen poziv naj delujejo na to, da se preneha z nadurnim delom in nedeljskim delom, kar je zadnje čase mogoče opaziti na raznih področjih gospodarstva, posebno v gradbeni stroki. V pozivu je poudarjeno, da ta pojav ne nasprotuje samo zaščitnim predpisom o odmeri delovnega časa, temveč vsebuje tudi veliko nevarnost, da je z nadurnim delom delovni volumen prekmalu izčrpan in nastaja po kratkotrajni prezaupenosti brezposelnost. Odprava nadurnega in nedeljskega delovnega časa ni samo v inte-

resu delojemalcev, temveč zaradi kvarnih posledic brezposelnosti tudi v interesu skupnosti. Na isti način so bili tudi gradbeni podjetniki naprošeni, da bi delovali za odpravo nadurnega dela.

„Poslednji most“ v Celovcu

Avstrijsko-jugoslovanski film »Poslednji most«, ki je doslej žel že velikanske uspehe povsod, kjer so ga kazali, vrtijo od danes naprej v celovškem »Volkskino«. Predstave dnevno ob 16, 18.15 in 20.30 uri.

Prodajamo HOLDER in NORMA 6 diesel traktorje po 10, 12, 15, 22, 28, 35 in 45 PS

Hans Wernig
CELOVEC, Paulitschgasse 13

Izbiri sadnih drevesc imam na razpolago po zmernih cenah. Drevesnica ing. Marko Polcer, Spodnje Vinare pošta St. Vid v Podjuni (St. Veit im Jauntal).

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.00 Glasbeni pozdrav — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.55 Slovenska oddaja — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.30 Popoldanski koncert. Poročila dnevno: 5.49, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00 00.00.

Sobota, 25. september:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 14.00 Dobri tip — 14.20 Kulturna oddaja — 14.35 Pozdrav zate — 15.35 Domači zvoki — 19.40 Šport iz vsega sveta — 20.00 Igra orkester Radia Celovec — 20.15 Sestanek v duru in molu.

Nedelja, 26. september:

7.00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.30 Vedra oddaja — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav zate — 17.00 Glasba — 17.45 Kličemo mladino — 18.30 Šport — 19.15 Lepe melodije — 20.00 Popolna žena in nepopolni mož — 20.15 Vesela oddaja — 21.30 Šlagerji.

Ponedeljek, 27. september:

15.30 Zabavni koncert — 15.45 Koroški

knjižni kotiček — 16.30 Glasba — 17.10 Iz filma in operete — 20.00 Leteči mikrofoni — 20.50 Nežne melodije — 21.15 Šlagerji.

Torek, 28. september:

16.00 Komorna glasba — 17.30 Popoldanski koncert — 19.40 Bayreuther slavnostne igre.

Sreda, 29. september:

15.30 15 minut z orkestrom Ray Anthony — 15.45 Otroška ura — 20.00 Leteči mikrofoni — 20.05 Orkestralni koncert.

Četrtek, 30. september:

15.30 Igra orkester Radia Celovec — 15.45 Oddaja za mladino — 16.00 Komorna glasba — 18.30 Tukaj govori UNESCO — 18.45 Kmečka oddaja — 20.00 Vedra oddaja — 20.15 Chorkoncert.

Petek, 1. oktober:

15.30 Črno na belem — 15.45 Otroška ura — 16.00 Koncertna ura — 16.30 Glasba — 20.00 Leteči mikrofoni — 20.05 Radijski oder.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.00 Pregled tiska — 7.30 Za gospodinje — 8.30 Za pionirje — 12.20 Za naše kmetovalce — 13.15 Zabavna glasba — 15.30 Zeleli ste — poslušajte (razen ob sredah) — 16.00 Utrinki

iz literature — 16.15 Promenadni koncert — 17.10 V plesnem ritmu — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 23.00 do 24.00 na valu 327,1 m Oddaja za tujino. Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 25. september:

6.40 Koroška v pesmi — 11.15 Za pionirje — 12.10 Igrajo štirje flosarji, pojeta Mija in Stane — 13.00 Okno v svet — 13.10 Za vsakogar nekaj — 15.15 Lahka glasba — 16.30 Zeleli ste — poslušajte — 18.00 Jezikovni pogovori — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 26. september:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Otroška predstava — 10.00 Družinski pogovori — 13.30 Zeleli ste — poslušajte — 15.30 Po naši lepi deželi — 16.00 „Neznani talenti“ — 17.00 V plesnem ritmu — 17.30 Radijska igra — 20.15 Večerni spored opernih melodij — 21.00 Kulturna kronika.

Ponedeljek, 27. september:

11.15 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.45 Slovenske narodne pesmi — 13.00 Nove knjige — 14.00 Glasbeni leksikon — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 18.00 Radijska univerza — 18.15 Igra tamburaški orkester — 18.30 Zdravstveni nasveti — 20.15 Simfonični koncert Radia Ljubljana.

Torek, 28. september:

11.15 Cicibanom — dober dan — 12.10 20 minut z Veselimi godci — 14.00 Za pionirje — 15.45 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Kulturni pregled — 18.10 Pesmi za naše male — 18.30 Športni tednik — 20.15 Filmske melodije — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 29. september:

11.15 Šolska ura za višjo stopnjo — 11.45 Slovenske narodne pesmi — 13.00 Jezikovni pogovori — 14.00 Gledališče in filmi — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.00 Ljudje med seboj — 18.15 15 minut z Avgustom Stankom — 20.00 Opera.

Četrtek, 30. september:

11.15 Za pionirje — 12.10 Igra godba na pihala — 13.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 14.00 Iz znanosti in tehnike — 18.00 Okno v svet — 18.10 Poje mešani zbor SKUD „Lojze Kokolj“ — 18.30 Modni kotiček — 20.10 Četrtekov večer domačih pesmi — 21.00 Literarni večer.

Petek, 1. oktober:

11.15 Cicibanom — dober dan — 13.00 Na straži — 14.00 Za pionirje — 15.30 Radijska univerza — 15.45 Operetne melodije — 18.15 Skladbe za čembalo — 18.30 Družinski pogovori — 18.40 Narodne in umetne pesmi — 20.15 Glasbena oddaja.